

COOBA

Kommunikation, samarbete och konflikthantering i socialt samspel

Hur man främjar ungdomars
mjuka färdigheter i konst och
kroppsliga workshops?

Kommunikation, samarbete och konflikthantering i socialt samspel

Hur man främjar ungdomars mjuka färdigheter
i konst och kroppsliga workshops?

Asta Cekaite
Augustin Lefebvre
Julia Nyikos
Edina Deme
Karin Domeij
Krisztina Macsay

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Innehållsförteckning

Inledning	7
I. En första blick på kommunikation, samarbete och konflikthantering	9
I.1 Kommunikativ kompetens och samarbetsförmåga	9
Kommunikativ kompetens och konflikthantering	10
Kommunikativa färdigheter i olika sociala sammanhang	10
Kommunikation, samordning och samarbete	10
I.2 Turtagning i samspel: Grundläggande resurser för kommunikation och samarbete	11
Turtagning i pedagogisk och institutionell interaktion: Samtal med en strikt deltagandestruktur	12
Turtagning i specifika aktiviteter	12
I.3 Att utveckla kommunikativa färdigheter genom deltagande i social interaktion	13
I.4 Museiärlt lärande och kommunikativa färdigheter	14
Varför komma till ett museum?	14
Vilka är målen för ett museiärlt lärande?	15
Hur kan man utveckla kommunikationsfärdigheter genom konst?	16
Hur kan man utforma aktiviteter på museer för att utveckla de mjuka förmågorna?	16
Genom att välja lämpliga konstverk	16
<i>Exempel på museiaktiviteter</i>	17
1. <i>Inledning: Låt oss titta på en målning som skildrar en historisk figur.</i>	17
2. <i>Utveckla innehåll som kombinerar och syntetiserar information</i>	18
3. <i>Utveckla innehåll som förenar konstaktivitet.</i>	18

<i>Genom att organisera samspel</i>	18
<i>Genom att skapa kontaktytor</i>	19
<i>Var beredd på att improvisera</i>	19
<i>Genom att uppmärksamma koncentrationsförmåga</i>	19
Vilken betydelse har konstaktiviteter?	20
1.5 Konstverk som resurser för att skapa samspelsituationer,	
öva och utveckla mjuka färdigheter	20
Exempel på en workshop: kommunicera genom att göra	
en bildanalys, ändra bildkontext och designa en annons	22
A) Bildanalys	22
B) Ändra sammanhang – Konst-Reklam, Art-Ad	23
1.6 Mjuka färdigheter, kroppsliga förmågor, samt riktlinjer	
för att utforma övningar i kommunikation	24
Forskning om kroppen i social interaktion	25
Multimodalitet	25
Blick	25
Olika gester	26
Strukturen på gester	26
Hela kroppen för att organisera social interaktion	26
1.7 Mjuka färdigheter och kroppsliga praktiker	27
Kampsport och mjuka färdigheter i Aikido	27
Delar av Aikido som kommer att användas i COOBA aktiviteter	28
Förväntade effekter	29
Ett exempel på aktivitet baserad på kroppsligt uttryck	29
<i>Förberedelser</i>	29
<i>Utföra rörelsen hos en karaktär i en målning</i> ...	30
2. Fokus på samarbete	31
En första blick på samarbete	31
2.1 Samarbete och samspel	32
Att förstå den nuvarande situationen	32
Att föreslå relevanta bidrag till en pågående aktivitet	32
Ett prototypiskt praktiskt samarbetsproblem:	
Hur kan man få tillträde till ett samtal och få ett svar?	33

Övning: Att välja betydande fragment från de andras deltagarnas tal för att lansera sitt eget bidrag	33
2.2 Upprepning som skapelseform inom konst	34
2.3 Praktiska råd för samarbete genom upprepning:.....	35
Förslag på museiaktivitet	36
Förslag på manuell workshop	38
2.4 Lärande om kommunikation och samarbete genom av Aikido.....	39
Samordnande hel-kropp-rörelser	39
Samarbete och Aikido	39
Fysiska övningar, sinnet och mjuka färdigheter	40
Förslag på kroppsliga aktiviteter	41
Kroppar i samarbete	41
<i>1a. Den fjärrstyrda robotövningen.....</i>	<i>41</i>
<i>1b.</i>	<i>41</i>
3. Fokus på konflikthanteringsfärdigheter	43
En första blick på konflikter och konflikthantering	43
3.1 Konflikthantering i sociala aktiviteter	44
Att undvika eller reparera konflikt; tredje parts medling	44
Hantering före en konflikt och hantering efter en konflikt	44
Från motsättningar till lyhördhet för andra.....	45
Förlita sig på observerbara fakta när man argumenterar	45
Färdigheter vid motsättningar: berättigande, ..	
förklaringar och att fördröja uppvisning av en motsättning.....	45
Respekt för andra	47
Identifiera gemensamma mål.....	47
Förlåtande, ursäkter och berättigande i konflikthantering.....	48
Att kontrollera sina känslor i konfliktsituationer.....	48
Känslor i kampsport	49
Sammanfattning: konflikthanteringsförmågor.....	49
3.2 Konflikthantering genom konst; förslag på aktiviteter	50
Förslag på aktiviteter kring motsättningar	51
Övning: lära sig att be om ursäkt.....	51
Övningar som behandlar “känslor och konflikter”	52

Konflikt i konsthistoria/konstmedling/konstverk	53
Exempel på en aktivitet av konflikthantering, som är baserat på ett konstverk	54
3.3 Konflikt och kroppsliga uttryck – Kampsport utan tävlingsmoment	55
Ett exempel på en övning:	56
<i>Att uppleva direkt kroppsligt motstånd</i>	56
<i>Att uppleva flexibilitet genom kroppen</i>	56
<i>Att uppleva direkt motstånd genom verbal kommunikation</i>	56
Slutsatser	57
Referenser	58

Inledning

Kommunikation, samarbete och konflikthantering är centrala färdigheter i vardagen. I COOBA kommer vi att undersöka dessa färdigheter. Vi definierar dem som sociala fenomen som förekommer i sociala möten mellan individer. Vi föreslår metoder för att utveckla dessa förmågor hos ungdomar som upplever utanförskap (t.ex. invandrabakgrund). Målet med dessa nya metoder är att främja ungdomars sociala förmågor och att därigenom underlätta deras integration i samhället samt öka deras möjligheter på arbetsmarknaden.

Kommunikation, samarbetsförmåga och konflikthantering är delar av vardagliga, relationella färdigheter. Vårt arbete innebär att vi identifierar hur man kan förbättra ungdomars färdigheter i kommunikation, samarbetsförmåga och konflikthantering. Denna utveckling är tänkt att ske genom deltagarnas användning av språkliga och kroppsliga resurser i socialt samspel. Detta dokument syftar till att beskriva, förklara och exemplifiera dessa färdigheter och relatera dem till specifika situationer som kan uppstå under olika workshopsaktiviteter som handlar om konst och kroppsliga övningar.

Denna rapport riktar sig till professionella och forskare som vill lära sig mer om kommunikationsförmåga och socialt samspel och hur man kan organisera aktiviteter för att öka ungdomars kommunikativa färdigheter. Aktiviteter som föreslås kan organiseras på museer, genom verbal kommunikation eller genom kroppsliga uttryck. Rapporten är uppdelad i tre delar. Den första fokuserar på kommunikation, den andra på samarbetsförmåga och den tredje på konflikthantering. I varje del presenterar vi olika samspelsfärdigheter. Sedan presenterar vi hur dessa förmågor kan utvecklas genom konst- och kroppsliga aktiviteter.

Kombinationen av konst, kultur och kroppsliga uttryck i specifika sammanhang kan främja utveckling av mjuka färdigheter. Forskning visar att mjuka färdigheter, så som social kompetens, omfattar kognitiva och kroppsliga handlingar.

Ett annat viktigt tillvägagångssätt för att utveckla mjuka färdigheter är att använda flera olika metoder i informella lärandesammanhang, så att ungdomar på egen hand ska kunna utveckla kunskaper och nya förmågor. Användning av det europeiska kulturarvet kan bidra till att förbättra målgruppernas allmänna kulturkunskaper, och öka deras möjligheter till social integration.

1. En första blick på kommunikation, samarbete och konflikthantering

Kommunikationsförmågor är kunskapen för kompetent deltagande i olika sociala aktiviteter. Kommunikationsförmågor är centrala för att förstå hur samarbete och konflikthantering fungerar i socialt samspel.

TBegreppet ”kommunikativ kompetens” har föreslagits av Dell Hymes (1972). Begreppet beskriver det faktum att språkanvändning inte är bara en kognitiv process (enligt Noam Chomsky, kompetens vs. performans) utan ett nyanserat och flerdimensionellt socialt fenomen. I själva verket blir språket alltid till i specifika situationer (t.ex. en formell högtidlig situation eller en informell middag), under en viss verksamhet (t.ex. en lektion, ett skämt med kollegor...) och inbegriper specifika deltagare (t.ex. en mor, en polis, och så vidare) som samtalar med någon (t.ex. ett barn, en annan mor ...). Språklig kommunikation i dessa situationer bidrar reflexivt till att konstruera dessa situationer, och till ömsesidig förståelse hos deltagarna. I specifika samhällen utvecklar deltagarna kommunikationsförmågor och kan just därigenom fungera som kompetenta deltagare i olika typer av sociala interaktioner. I COOBA kommer vi att hänvisa till kommunikationskompetens som interaktionskompetens: kommunikationskompetens omfattar en mångfald språkfärdigheter för att utföra sociala handlingar. Det inbegriper färdigheter i hur man kommunicerar med olika personer på ett sätt som är anpassat till den specifika situationen, det vill säga vem man talar med, när och hur (Hymes, 1972; Cekaite 2007). Kommunikativ kompetens inbegriper också förmågor att kommunicera i olika typer interaktionsgenrer med olika syften och målsättningar, exempelvis arbetsrelaterade mål som i arbetsmöten eller mer informella målsättningar som i vänskapliga vardagssamtal.

1.1 Kommunikativ kompetens och samarbetsförmåga

Specifika kommunikationsförmågor är centrala för att framgångsrikt kunna samarbeta i tvåparts- och flerpartssamtal. Dessutom sker kommunikation i olika sammanhang, såsom vardagliga, informella situationer (till exempel mellan vänner eller i familjer) respektive institutionella och professionella situationer (till exempel kommunikation mellan lärare och studenter i utbildningsinsti-

tutioner, eller mellan socialarbetare och klienter). Till skillnad från informella samtal kännetecknas institutionella och professionella samtal av ett mer formellt språk, en striktare organisation av talutrymme (institutionella företrädare har vanligtvis rätt att ställa frågor och leda samtalet) och användning av institutionellt relevanta ämnen.

Kommunikativ kompetens och konflikthantering

Kommunikativ kompetens innebär också sociala färdigheter i konflikthantering så att konflikter kan undvikas eller bemästras på ett effektivt och konstruktivt sätt. Detta är nära relaterat till mjuka färdigheter som involverar förmågan att skapa och uppnå ömsesidig förståelse även när deltagarna har olika och motstridiga ståndpunkter. Kommunikativa färdigheter ger också möjligheter att klargöra eventuella kommunikativa problem och lösa missförstånd.

Kommunikativa färdigheter i olika sociala sammanhang

Utveckling av ett brett spektrum av kommunikativa färdigheter, det vill säga utveckling av färdigheter för att använda språket på ett lämpligt sätt för sociala ändamål, och använda språk som social handling - innebär att man utvecklar kunskaper om regler som styr artighet, sätt att berätta, sätt att införa ett nytt samtal ämne och kommunikativa sätt att upprätthålla det. Dessutom bygger kommunikationsförmåga en grund för argumentation, aktivt engagemang och samarbete genom att turas om att ta ordet (begreppet turtagning förklaras nedan). Kommunikation måste anpassas till en social situation och ett socialt sammanhang, till exempel, formellt eller informellt sammanhang. Effektiv kommunikation i privata eller formella sammanhang (skola, arbetsplats) och aktiviteter varierar avsevärt (Blum-Kulka, 1997) och därför måste lärande att kommunicera effektivt anpassas till den sociala situationens karaktär.

Kommunikation, samordning och samarbete

När människor använder språket, gester och andra kroppsliga uttryck i sin kommunikation med varandra, samordnar de sina handlingar gentemot varandra. När det gäller kommunikativa färdigheter, **är sociala handlingar oftast sekventiellt organiserade**. Det vill säga, människor är socialt lyhörda i kommunikation, och ett lämpligt deltagande innebär att man producerar kommu-

nikativa budskap, lyssnar och svarar på andras tilltal och kroppsliga uttryck. Detta kräver att deltagarna konstruerar sina språkliga yttranden så att de kan förstås av andra. Detta innebär sådana mjuka färdigheter som perspektivtagande - det vill säga förmågan och viljan att ta hänsyn till den andres perspektiv när man formulerar sitt budskap och väntar på samtalspartnerns svar.

Mer specifikt innebär kommunikativa förmågor en samordnad användning av språk, gester, blickar, och objekt. Att vara kommunikativt skicklig innebär att man är lyhörd för den pågående kommunikativa situationens särskilda karaktär (till exempel, konstworkshops, aktiviteter i skolan, eller samtal mellan vänner). Samordning och samarbete kräver stor uppmärksamhet på deltagarnas handlingar. Med tanke på att den sociala interaktionen både är dynamisk och flexibel måste deltagarna vara kommunikativt skickliga på att reagera på varandras tilltal och motreaktioner. Man måste också kunna revidera och anpassa sina verbala bidrag och kroppsliga uttryck och samordna sina handlingar med de andra deltagarna i aktiviteten. Kärnan i kommunikativ kompetens är förmågan till turtagning, förmågan att formulera och introducera sina budskap och delta i olika typer av samtal. Vi kommer att beskriva mer i detalj hur turtagning fungerar i olika aktiviteter, inklusive situationer av samarbete och konflikthantering.

1.2 Turtagning i samspel: Grundläggande resurser för kommunikation och samarbete

Turtagning är ett grundläggande inslag i en konversation. (Sacks et al, 1974). Talare pratar vanligtvis i steg (de formulerar sina verbala och icke-verbala yttranden efter varandra) och försöker undvika överlappningar (avbryta eller prata på samma gång). Att lära sig att följa turordningsregler är en viktig kommunikativ färdighet som är nödvändig för alla typer av väl fungerande samspel (Cekaite, 2007). Turtagning regleras enligt den sociala situationen och aktiviteten. Till exempel i vardagliga, informella samtal, följer deltagarna de andra och utser sig själv som nästa talare (tar en tur) när de kan förutsäga ett kommande talutrymme (dvs. när den nuvarande talaren är på väg att avsluta sitt yttrande, och det är därför relevant att börja prata). Turtagning skapas och samskapar sociala situationer och aktiviteter. Olika institutionella samman-

hang (t.ex. skolor, hälso- och sjukvård, arbetsplatser) kännetecknas av olika normer för turtagning. Vanligtvis anges platsen i en konversation, när det är relevant att börja prata, av talarens kroppsliga beteende – till exempel genom att sluta prata, genom att titta på nästa möjliga talare eller helt enkelt genom att adressera nästa talare. I pedagogisk kommunikation, till exempel lektioner, väljer lärare vanligtvis nästa talare. Nästa talare identifieras och väljs genom att läraren vänder sig direkt till honom/henne (till exempel med namn) eller genom att läraren riktar blicken mot henne/honom.

Turtagning i pedagogisk och institutionell interaktion:

Samtal med en strikt deltagarstruktur

I pedagogiska situationer styr strikta turtagningsregler vem som får prata, när och om vad. Vanligtvis organiseras och beslutas detta av läraren eller ledaren för en workshop. Turtagning innebär att man svarar på föregående talare i ett samtal. Vanligtvis är representanten för institutionen ansvarig för att organisera samtal och distribuera talarrättigheter. Detta görs genom att till exempel ställa frågor, välja ut särskilda talare eller låta deltagarna själva ta talturer (Mehan, 1979; Schegloff et al, 1977). Turtagningsregler beror på deltagarnas sociala roller och identiteter (till exempel, vanliga deltagare eller arrangörer). Hänsynstagande till turtagningsregler är därför något centralt för att utveckla mjuka förmågor inom kommunikation, samarbete och konflikthantering. Det som sammankopplar metoder för turtagning och mjuka förmågor som tas upp i COOBA, är begreppet kommunikativ kompetens, det vill säga kommunikationsförmågan att agera adekvat i olika sociala situationer.

I de aktiviteter vi kommer att utforma kommer vi att låta deltagarna så mycket som möjligt ta talturer själva. Det vill säga, för att skapa icke-formella lärandetillfällen, bör talturordning inte fördelas uteslutande av läraren eller kontaktpersonen, utan även fördelas av deltagarna själva, eller mellan dem. Turtagning i informella lärandesammanhang liknar turtagning i vardagliga samtal.

Turtagning i specifika aktiviteter

Verbal och icke-verbal turtagning behöver noggrant uppmärksammas av alla deltagare i aktiviteten. Detta behövs för att deltagare ska kunna prata och vara tillgängliga för att delta i samtalet.

Turtagning innebär allmänt (inklusive kommunikation på andra språk) flera färdigheter. Det är viktigt att kunna förstå och känna igen aktiviteten (för att öka sina sociala färdigheter och kunskaper om olika sociala mål för aktiviteten) och kunna förstå vad som behövs (kommunikativa färdigheter) för att producera relevanta bidrag. Det är också viktigt att ha språkliga färdigheter och kunskaper (särskilt om man är andraspråkstalare) för att i rätt tid och snabbt kunna delta i samtal med relevanta nya bidrag. Att uppmuntra att man tar talturer själv i samspelssituationer på museer är ett sätt att förbättra ovannämnda färdigheter.

1.3 Att utveckla kommunikativa färdigheter genom deltagande i social interaktion

Kommunikativa färdigheter lärs och utvecklas genom deltagande i kommunikativa praktiker. Människor utvecklar olika färdigheter och metoder för socialt samspel genom att kombinera och samordna sina språkliga och kroppsliga uttryck i förhållande till andras handlingar.

I de fall då deltagare pratar andraspråk, eller när deltagarna inte har utvecklade kommunikativa förmågor för deltagande i formella skolsammanhang, behöver de inte lära sig grundläggande kommunikativa färdigheter (Cekaite, 2007; Young, 2011). Snarare anpassar de sina kommunikativa färdigheter (det betyder att de ändrar tidigare metoder för deltagande i kommunikativa situationer). Till exempel behöver de inte lära sig på nytt hur man öppnar ett samtal, hur man argumenterar, introducerar nya ämnen eller hur man samarbetar med samtalspartner. Snarare försöker de anpassa dessa metoder till nya språkliga sammanhang, den nya kulturen och nya kommunikativa situationer. Men till exempel för nyanlända, invandrare eller personer som inte är vana vid att kommunicera i institutionella sammanhang kan turtagning, kunskaper om hur och när man ska bidra i samtalet, och hur man läser av icke-verbala kommunikativa signaler vara en utmaning. De kan därför behöva förändra sina vardagliga kommunikativa rutiner, som är viktiga för att etablera sig som en socialt och kommunikativt kompetent person. Till exempel kan de behöva lära sig socialt och kulturellt adekvata sätt att hälsa, säga adjö och anpassa sig till andra sätt att agera som en kompetent medlem av samhället. Mjuka färdigheter om-

fattar: kommunikation, samarbetsförmåga och konflikthantering. I särskilda sammanhang kan de också omfatta olika sätt att utveckla deltagarnas (ungdomars och lärares) interkulturella kompetenser.

För att hjälpa ungdomar att utveckla sina mjuka förmågor kommer vi därför att förlita oss på deras existerande sociala färdigheter och betrakta nya kommunikativa situationer som en kontext för utveckling av nya färdigheter. Därför är det viktigt att uppmuntra deltagares egna val och strategier för att utveckla mjuka kommunikativa förmågor under en workshop.

I följande delar kommer vi att introducera resurserna, nämligen konstverk i museer och kroppsrörelser. Vi föreslår aktiviteter för att öva och förbättra olika kommunikationsförmågor. Efter att ha beskrivit viktiga aspekter av museiärlärande kommer vi att presentera konstverk och museer som centrala resurser i utformning av nya pedagogiska aktiviteter. Sedan presenter vi kroppslig kommunikation och beskriver aktiviteter baserade på Aikido, en icke – tävlingsinriktad kampsport.

1.4 Museiärlärande och kommunikativa färdigheter

I följande avsnitt förklaras varför museer skulle kunna vara relevanta platser för att utveckla aktiviteter som kan utveckla kommunikativa förmågor, liksom andra färdigheter.

Varför komma till ett museum?

Ett museum är både en offentlig byggnad och en institution som ägnar sig åt upphandling, förvaring, studier och visning av föremål av historiskt, vetenskapligt, konstnärligt eller kulturellt intresse. Det är en viktig utbildningsmiljö som har stor utbildningspotential. Samlingar som visas på museer skapar en förbindelse med tid, platser, evenemang eller människor, vilket påtagligt synliggör mänsklighetens historia och kulturarv.

Kärnan i museers verksamhet är den pedagogiska verksamheten, som en service till allmänheten, vilket spelar en viktig roll för att främja informell utbildning. Eftersom den inte utgår från en strukturerad läroplan fungerar dess verksamhet bäst genom samtal och konstaktiviteter. I ett museum finns det många föremål att betrakta, frågor att både ställa och besvara, idéer att diskutera och

kreativa aktiviteter att engagera sig i. På det hela taget är museerna mycket stimulerande miljöer. För att förbättra besökarnas upplevelse finns det föreläsningar, museisamtal, lärandesituationer, ateljeaktiviteter, guide eller egna turer, workshops och många andra pedagogiska möjligheter. I COOBA kommer vi att förlita oss på denna mycket rika miljö för att organisera aktiviteter som syftar till att utveckla mjuka förmågor för ungdomar. Vi kommer nu att presentera några av de metodologiska och pedagogiska grunderna för ett museialt lärande som vi kommer att utveckla i COOBA.

Vilka är målen för ett museialt lärande?

Målgruppen - ungdomar med invandrarbakgrund - kan ofta bara förlita sig på sina personliga erfarenheter när de observerar ett konstverk. Detta i motsats till de som är mer förtrogna med museibesök eller de som arbetar med konstverk och som därför drar nytta av kulturella verktyg för att tolka och tala om konst (vilket till exempel visades i Pierre Bourdieus studier). Genom COOBA:s perspektiv fungerar ungdomarnas olika kulturella och språkliga bakgrunder som referenspunkter för att förvärva ny kunskap och kompetens. Vad lärare behöver göra är att föreslå aktiviteter utifrån konstverk genom vilka ungdomar både kommer att få möjlighet att delta med hjälp av sina nuvarande kunskaper och att uppleva och öva mjuka färdigheter i dynamiken av kamratlärande. Tanken är att kontaktpersonen föreslår en plattform för deltagande inom vilken ungdomar interagerar medan de utövar specifika aktiviteter. Under denna process utvecklas ungdomars mjuka färdigheter genom att de exponeras för konst och kultur. Öppenhet i sig utgör en viktig förutsättning för att utveckla sin potential. Förutom att lära sig om konst och kultur är det också av avgörande betydelse att lära sig om sig själv och bygga upp sitt självförtroende och sina uttrycksförmågor.

Efter vår undersökning av behoven hos ungdomar, fokuserar våra COOBA-relaterade museipedagogiska mål inte på ren förmedling av konst. Istället använder vi uttrycket art mediation, som kan översättas till konst-mediering på svenska, vilket utgör en resurs för att förbättra mjuka färdigheter. Även om aktiviteter som innebär att man tittar på konst tillsammans oundvikligen har en pedagogisk aspekt, är det inte undervisning i konsthistoria vi bedriver: konst kommer att bli en resurs med hjälp av vilken vi kommer att utforma aktiviteter som kan hjälpa att förbättra ungdomars sociala färdigheter.

Hur kan man utveckla kommunikationsfärdigheter genom konst?

Museiaktiviteterna ger ungdomar många möjligheter att utveckla deras kommunikationsförmågor. Samtidigt som de observerar konstverk tillsammans med andra har alla en möjlighet att delta i diskussioner om konst, konstnärer, färger och former. Dessa aktiviteter skapar i sin tur en miljö för att förbättra kommunikationsförmågor. I COOBA:s verksamhet har deltagarna möjlighet att uttrycka sig, visa känslor och skapa erfarenheter i att interagera med andra i gruppen, genom att utbyta idéer eller visa och berätta om olika känslor. Genom att interagera framför ett konstverk får man en möjlighet att lära sig att presentera sig och att lyssna på andras synpunkter. Det är två grundläggande och centrala metoder för att utveckla sin kommunikationsförmåga. Konst är en källa till kulturell kunskap och den kan bilda underlag för samtal där man förklarar idéer, argumenterar och lär sig att kommunicera tydligt med de andra medlemmarna i gruppen.

Hur kan man utforma aktiviteter på museer för att utveckla de mjuka förmågorna?

En utmaning med just unga vuxna är att de lätt kan distraheras eller kan vara ovilliga att kommunicera. Vi behöver därför ett brett utbud av nya pedagogiska verktyg. Oavsett vem som deltar i en museiaktivitet måste alltid läraren, eller ledaren göra förberedelser och justeringar i relation till den specifika situationen. För att skapa engagemang behövs både par- och grupparbeten. Dessutom bör vi använda så många metoder från spel, som möjligt. Manuella konstaktiviteter är också mycket effektiva. De inspirerar till uttryck och främjar starka färdigheter i teamworkarbete. Konst-relaterade övningar kan vara ett bra alternativ för att skapa olika typer av aktiviteter som utvecklar de mjuka förmågorna.

I följande avsnitt föreslår vi några allmänna principer som kan bidra till att utveckla mjuka färdigheter genom museiaktiviteter.

Genom att välja lämpliga konstverk

Att välja konstverk med anknytning till verksamhetens pedagogiska mål är en av de viktigaste aspekterna av museiärlärande. Oavsett om man utformar en museiaktivitet eller producerar utbildningsmaterial är det alltid ens uppgift att plocka artefakter från det urval som en museipedagog finner mest utmanande.

De underliggande frågorna under urvalsprocessen är: Vilka är gruppens specifika behov och mål? Vilka är de mjuka färdigheter vill vi utveckla? Varje valt konstverk och konstaktivitet måste stödja en utveckling av aktivitetens innehåll.

Exempel på museiaktiviteter

1. *Inledning: Låt oss titta på en målning som skildrar en historisk figur med insignier från en riddarorden.*

Barend van Orley: *Porträtt av kejsaren Karl V*, 1519

SYFTE: Hitta de viktigaste kulturella och historiska aspekterna samt relevanta interkulturella referenser. Samtidigt ska dessa aktiviteter innehålla möjligheter för att uttrycka tankar och presentera argument samt öva aktivt lyssnande.

DISKUSSIONSFRÅGOR: Observera detaljerna i målningen; identifiera symboler för självrepresentation genom mode, smycken och insignier.

2. Utveckla innehåll som kombinerar och syntetiserar information

SYFTE: Hitta samband mellan dåtid och nutid, mellan en historisk figur och historiska/religiösa insignier och vår tids symboler. Samtidigt ska aktiviteten innehålla möjligheter för att uttrycka tankar, presenterar argument samt öva aktivt lyssnande.

DISKUSSIONSFRÅGOR: –Vad kunde kejsaren Karl V göra som andra inte kunde, och omvänt, vad kunde han inte göra som andra kunde?–

Vad kan en president /chef/kung göra i moderna tider som andra inte kan, och vice versa, när det gäller verbal och icke-verbal kommunikation, sätt att leva, kläder, privatliv, etc.

3. Utveckla innehåll som förenar konstaktiviteter

SYFTE: Genom en konstverksamhet främja djupare tankar och förståelse; få kontakt med andra genom egna uttryck.

AKTIVITET: Komma på en ny, modern riddarorden, designa insignier och använda Relevant Material (T.ex. Sax, Papper, Lim).

SAMARBETE: Små grupparbeten: medlemmarna måste komma överens om en riddarorden och insignier men alla bör arbeta individuellt med sin design. Samtidigt ska denna aktivitet innehålla möjligheter för att uttrycka tankar och presentera argument samt öva aktivt lyssnande.

Bildkonst är ett universellt språk som talar till alla människor. Ett konstverk kan tolkas på många sätt: det förbinder det förflutna, nutid och framtid, och väcker minnen. Konst framkallar tankar och känslor, och skapar både verbal och icke-verbal kommunikation. När idéer uttrycks och diskuteras kan man öva och utveckla flera mjuka färdigheter. Förändringar sker dock inte omedelbart. Även om människor ofta utvecklas långsamt, är varje gruppdiskussion och konstaktivitet ett steg i rätt riktning. När ungdomar får möjligheter att uttrycka sig framför ett tankeväckande konstverk, får de kontakt med varandra och kan fortsätta dialogen i par eller i små grupper utanför för en lärarstyrd diskussion.

Genom att organisera samspelssituationer

All kunskap har kommit till mänskligheten genom interaktion. Effektiv utbildning är interaktiv. Interaktion behövs för att engagera din publik. Det inne-

bär att man kombinerar innehåll med egna erfarenheter. Det inbjuder andra att delta i en gemensam upptäckt. Hur kan detta uppnås? Utgångspunkten bör vara besökaren och inte konstverket. Istället för att erbjuda fakta och siffror, är syftet att fördjupa mottagarnas kunskaper och uppskattning av vad de ser och att uppmuntra att de utvecklar nya sätt att se på konst och nya sätt att tänka. Verktyget för interaktion innebär bland annat att man ställer frågor eller skapar par- eller grupparbete (Deme, Kovács, Tettamanti, 2015).

Genom att skapa kontaktytor

En museiaktivitet bör innehålla ett logiskt förlopp. Lärare förväntas introducera de viktigaste aspekterna som återinförs i slutet av aktiviteten. Varje aktivitet bör övergå till nästa steg mycket tydligt så att målgruppen kan följa processen och uppfylla syftet. Lärarna skapar god kontakt med gruppen och använder referenser bakåt och framåt och gör jämförelser mellan konstverk för att göra syftet med aktiviteten tydligare.

Var beredd på att improvisera

För att engagera en publik är vikten av improvisation oundgänglig. Ändå är det kanske den mest krävande aspekten av en pedagogs arbete. Det kan finnas delar av en tidigare förberedd struktur som i slutändan utelämnas, eller frågor som vi kan lägga till eller ändra mitt i aktiviteten. Improvisation är till exempel kopplat till vår förmåga att lyssna på deltagarnas åsikter med ett öppet sinne, dessutom en uppmuntran till att säga något oväntat. Vi bör alltid ha detta i åtanke: vårt mål är inte så mycket att lära ut som att engagera och inspirera. Vi måste sträva efter att bli mer spontana och flexibla under varje aktivitet.

Genom att uppmärksamma koncentrationsförmåga

Konst kan vara en källa för att uppmuntra kreativt tänkande, träna koncentrationsförmåga, uppmärksamma detaljer och omgivning. Konstaktiviteter hjälper människor att anknyta till vad de för närvarande vet eller har upplevt, till de nya saker de ser och känner för tillfället. Aktiviteter som teckning, målning, använda färg, göra collage och andra metoder för bildkonst övervinner gränserna för verbalt språk. Samtidigt omvandlas tankar och känslor till något fysiskt och synligt, människor lär sig om sig själva och om andra. Målet med

COOBA:s verksamhet är att ge ungdomar möjlighet att navigera i sin miljö och samtidigt interagera med andra, att uttrycka sig fritt, att ta till sig andras idéer och att öva mjuka förmågor, färdigheter. Nästa avsnitt beskriver denna process i mer detalj.

Vilken betydelse har konstaktiviteter?

Konst kan vara en källa för att uppmuntra kreativt tänkande, träna koncentrationsförmåga, uppmärksamma detaljer och omgivning. Konstaktiviteter hjälper människor att anknyta till vad de för närvarande vet eller har upplevt, till de nya saker de ser och känner för tillfället. Aktiviteter som teckning, målning, använda färg, göra collage och andra metoder för bildkonst övervinner gränserna för verbalt språk. Samtidigt omvandlas tankar och känslor till något fysiskt och synligt, människor lär sig om sig själva och om andra. Målet med COOBA:s verksamhet är att ge ungdomar möjlighet att navigera i sin miljö och samtidigt interagera med andra, att uttrycka sig fritt, att ta till sig andras idéer och att öva mjuka förmågor, färdigheter. Nästa avsnitt beskriver denna process i mer detalj.

1.5 Konstverk som resurser för att skapa samspelssituationer, öva och utveckla mjuka färdigheter

Många konstverk handlar om grundläggande livserfarenheter som var och en av oss har eller känner till (t.ex. svartsjuka, rädsla, misslyckande, fåfånga, konkurrens, utbyte, provokation, nyfikenhet, etc). Dessa mänskliga erfarenheter och situationer diskuteras direkt eller indirekt, förstoras, förvrängs och omförhandlas, både enskilt och universellt, både mycket personligt och allmänt. Konstnärliga uttryck är ofta till sin natur mångtydiga och möjliggör att flera tolkningar och betydelser växer fram.

Till skillnad från verbalt språk gör inte målning - och bildkonst i allmänhet – entydiga uttalanden eller observationer. Konstnärer visar, presenterar eller representerar en värld som fungerar självständigt – både i dess likhet och olikhet. Det vardagliga som representeras i konstverket låter betraktaren att förstå utan att ha gedigen förkunskap om berättelserna och situationerna i bilderna. Dessa ontologiska särdrag gör konsten och museer är lämpliga för informell pedagogik (pedagogiken bygger på elevers erfarenheter och aktivt deltagande).

Genom att till exempel studera Horatiis ed av Jacques-Louis David kan vi upptäcka en konflikt i flera led, anta motsatta synpunkter och utforska dess legitimitet, observera mekanismen för en mellanmänsklig konflikt och reflektera över avsaknaden av kommunikation som skulle ha gjort det möjligt att hantera eller förhindra en sådan dramatisk situation. Målningen erbjuder en scen som betonar skillnaden mellan de motsatta parterna, utan att ta ställning direkt och utan att förmedla ett budskap eller ens en moral. Genom en serie konstnärliga uttryck skildrar den dessutom olika stämningar och attityder hos karaktärerna, ”återpreparerar”, berättar en verklig eller imaginär historia, som hjälper mottagaren att delta i ett fiktivt universum. Beträktaren kan börja med att hitta ord som matchar de känslor och positioner som presenteras i bilden och därmed utveckla en första förståelse av konflikten i fråga.

Jacques-Louis David, *Horatiis ed*, 1785

I stället för att föreslå färdiga lösningar öppnar exemplen från konsthistorien upp för diskussion, samtidigt som de fungerar som minnesresurser för praktiska övningar. I följande avsnitt hittar läsaren ett exempel som visar hur en aktivitet (för att öva och förbättra kommunikationsförmågan) kan organiseras på grundval av ett konstverk.

Exempel på en workshop:

kommunicera genom att göra en bildanalys, ändra bildkontext och designa en annons

Denna workshop har som syfte att förmå deltagarna att både kommunicera och samarbeta genom bildskapande aktiviteter, visuella och fantasifula uppgifter.

Den är uppdelad i två delar:

A) Bildanalys - Öva visuell läskunnighet.

B) Från konst till reklam - Ändra kontext, sammanhang

Använd figurativ konst och gärna en bild med flera personer som interagerar på något sätt. I detta exempel utgår vi från en målning av Velázquez.

Diego Rodríguez de Silva y Velázquez, *Tavern Scene with Two Men and a Girl*, 1618–1619

A) Bildanalys

I det här avsnittet föreslås att deltagarna beskriver och tolkar bilden. En mind-map är en bra metod för den här övningen. Placera bilden i mitten av ett stort papper och fördela pennor till alla medlemmar i gruppen. Deltagarna studerar bilden tillsammans och berättar för varandra vad de ser, känner och associerar. Bilden blir dekonstruerad i många olika visuella element. Skriv ner allt på samma papper och rita linjer mot bilden som orden syftar på.

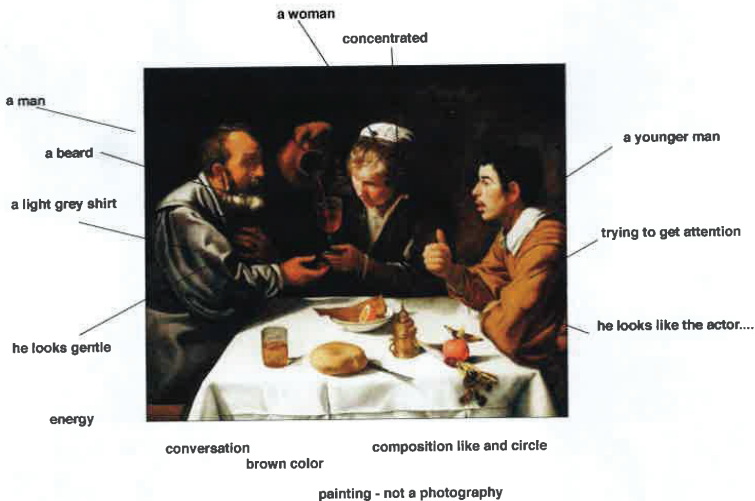
Nästa uppgift innebär att deltagarna ställer frågor till varandra om bilden. För att skapa en balans i gruppen gällande diskussionsutrymme är det bra att börja med en runda-bords-del i en cirkel. För denna uppgift behöver ni bara en penna i gruppen. En person börjar med en fråga och skickar pennan till sin granne till höger. Denna person svarar på frågan och antecknar svaret på pappret med en linje som pekar ut det som åsyftas i bilden. Denna aktivitet fortsätter runt i cirkeln tills alla fått

både fråga och svara varsin gång. Exempel på frågor; Vad händer på bilden? Vad säger han/hon? Vem är den mäktigaste? Vem märks inte/får inte så stor plats? Hur är atmosfären? Vad associerar ni till i den visuella kultur vi omges av i vårt samhället?

Nästa steg innebär att alla medlemmar i gruppen själva får välja att ställa frågor, i valfri ordning. Detta sker genom att någon i gruppen börjar skicka frågan och pennan till en valfri person i cirkeln. Denna aktivitet blir en övning i turtagning, att turas om i gruppen i att både ge och ta plats.

Genom att göra dessa uppgifter kommer deltagarna att ha möjlighet att studera en målning och använda språkliga resurser för att beskriva och analysera en bild och öva förmågan att använda specifikt språk på specifika element. De kommer också att pröva sin förmåga att använda bildspråk för att beskriva en bild, ett konstverk och dela med sig av sina beskrivningar med andra i gruppen. På så sätt måste man få fram tydliga argument baserade på deras observationer av målningen. Att samtala baserat på observerbara fakta, skapa tydliga ställningstaganden och argumentera med andra är grundläggande kommunikationsförmågor.

B) Ändra sammanhang - Konst-Reklam, Art-Ad

För den här nya uppgiften måste du förbereda en mall, med bild, ett tomt utrymme nedanför och en liten version av en logotyp placerad i det högra hörnet. Logotypen bör vara känd av gruppen. Ledaren för aktiviteten beskriver kortfat-

ta vilka produkter eller tjänster som är kopplade till företaget. Nu byter konstbilden sammanhang – från ett konstnärligt sammanhang till ett kommersiellt sammanhang. I gruppen diskuterar ni vad som händer med den tidigare tolkningen av konstbilden nu när den har placerats i en reklamannons. Er uppgift är därefter att arbeta som copywriter, skapa en reklamtext och er skapade text skrivs ner på den tomma delen av mallen.

Denna uppgift ger deltagarna möjlighet att öva sina förmågor att förklara sina synpunkter, att diskutera med andra och att nå ett gemensamt beslut. Samtidigt måste deltagarna också lyssna på andras synpunkter och inkludera dem i deras i kommunikation. Dessa förmågor motsvarar grundläggande färdigheter i kommunikation och samarbete.

1.6 Mjuka färdigheter, kroppsliga förmågor, samt riktlinjer för att utforma övningar i kommunikation

I de sista avsnitten om kommunikativa färdigheter beskriver vi hur kroppens roll framställs i forskning om samspel. I det första avsnittet kommer vi

att presentera hur kroppen ses som ett kommunikationsmedel. I det andra avsnittet kommer vi att presentera en kampsport Aikido. Aikido kan bli en resurs för att utveckla mjuka färdigheter genom kroppsliga uttryck. Vi beskriver hur man kan skapa aktiviteter och föreslår ett exempel på fysisk aktivitet.

Forskning om kroppen i social interaktion

Det var i ett tidigt skede som forskning om social interaktion började ta hänsyn till och analysera kroppens roll i meningsskapande mellan deltagarna. Kroppens roll betonades också i relation till mjuka färdigheter. Mjuka färdigheter mobiliserar i samspelet mellan deltagarna för att ömsesidigt markera deras relationer, ta hänsyn till andras perspektiv, mål och kulturella bakgrund. I följande text beskriver vi kroppens centrala förmågor till meningsskapande i social interaktion och kommunikativa färdigheter.

Multimodalitet

I forskning om social interaktion har kroppens roll beaktats, särskilt under begreppet multimodalitet. Begreppet hänvisar till det faktum att kommunikation kan ske på olika sätt (dvs. inte bara verbal kommunikation, utan också kommunikation med blickar, gester, beröring eller hela kroppens rörelser).

Blick

I en banbrytande studie visade Charles Goodwin (1979) hur turtagning i en samspelssituation samordnades med hjälp av blickars orienteringar mot successiva deltagare. Genom att rikta deras blickar till specifika andra, fördelade deltagare turtagning mellan varandra utifrån deras kunskaper om det aktuella ämnet. Goodwin visar att samspelet är en pågående interaktiv process, där blicken spelar en avgörande roll, till exempel för att kontrollera att mottagaren är uppmärksam och lyssnar på vad som sägs och har sagts. I andra typer av interaktion, såsom samspel mellan läkare och patient har blickens riktning beskrivits som en resurs för att visa att man lyssnar på den andra (Heath 1986).

Olika gester

Gester har fått stor uppmärksamhet från forskare inom språkvetenskap, psykologi och social interaktion. Det finns även ett specifikt forskningsområde, nämligen forskning om gester. Forskare är överens om det faktum att gester inte är åtskilda från språket utan faktiskt utgör en del av själva språket (se till exempel McNeill 2000). Forskningen skiljer till exempel mellan olika typer av gester beroende på deras relation till det talade språket. I detta fall skiljer forskning mellan gester som kan förstås utan det talade ordet och gester som kan förstås endast i kombination med det talade. Till exempel produceras gester endast i kombination med tal medan teckenspråk produceras endast i avsaknad av tal. Gester kan också urskiljas beroende på deras förhållande till språkliga faktorer. Gester har till exempel inga språkliga egenskaper, medan teckenspråk har alla språkliga egenskaper. Andra kriterier för att klassificera gester är deras förhållande till konventioner och gesters semiotiska egenskaper (se McNeill 2000: 2-5).

Strukturen på gester

Adam Kendon är en pionjär inom studier av gester. Han betraktar gester som eget system som gör meningsskapande mer exakt. Kendon utskiljer tre delar i produktionen av en gest: 1. förberedelsen, under vilken handen börjar röra sig tills en viss punkt 2. handen producerar en ”stroke” (dvs. gestens form, den mest uttrycksfulla delen av gesten) och 3. tillbakadragandet av handen (Kendon 2004). Dessutom fokuserar Kendon på gestens artikulation. Gesternas artikulation interagerar också med en miljö och sammanhang, som kan vara en annan del av den-talande-kroppen, en annan kropp eller ett annat element i miljön. När det till exempel gäller pekande gester kan gestens innebörd inte förstås korrekt utan hänvisning till det riktade objektet.

Hela kroppen för att organisera social interaktion

Allmänt är social interaktion strukturerad med hjälp av hur deltagarna förlitar sig på deras egna kroppar. Genom kroppars riktning skapar deltagarna ytor där meningsfull kommunikationen dem emellan kan ske. Goffman (1963; 1981) hänvisar till detta som deltagarramverk, Kendon med begreppet av F-formatio-ner/ansiktsformationer. Genom kroppsorientering kan deltagarna öka samarbete eller dra sig tillbaka från samspelet. Till exempel under ett vardagligt sam-

tal är den mänskliga kroppen organiserad på två olika sätt: den ”sittande delen” av kroppen som manifesterar en mer eller mindre kontinuerlig position och den övre delen av kroppen som är mer flexibel och kan växla orienteringar. I aktiviteter som kampsporter är det hela kroppen själv som formulerar och uttrycker interaktionen. Kroppen rör sig i ett visst situationellt sammanhang, och beröring och fysisk kontakt med den andras kropp blir den viktigaste aktiviteten (Lefebvre 2016).

1.7 Mjuka färdigheter och kroppsliga praktiker

Som framgår av föregående avsnitt är blickens riktning, gester, kroppens positioner och rörelser, avgörande resurser i deltagarnas kommunikation och samarbete i vardagliga, institutionella och professionella samspelessituationer. I COOBA föreslår vi metoder för att öka deltagarnas medvetenhet om det centrala i kroppsliga aktiviteter, och också för att mer direkt förbättra deras förmåga att använda deras egna kroppar för kommunikation, samarbete och konflikthantering.

I nästa avsnitt kommer vi att beskriva en relevant kampsport, Aikido, med vars hjälp vi kommer att utforma COOBA-aktiviteter för att utveckla ungdomars mjuka förmågor.

Kampsport och mjuka färdigheter - Aikido

I detta avsnitt presenterar vi Aikido, en japansk icke-tävlingskampsport och beskriver hur vi kommer att använda Aikido för att utforma olika aktiviteter. Det betyder inte att endast Aikido är relevant för att kunna utveckla ungdomars mjuka förmågor. Man kan använda även andra kampsporter, andra typer av idrott eller kroppsliga aktiviteter såsom dans.

För att förstå hur Aikido kan användas som grund för att utforma aktiviteter kommer vi först att fokusera på målen för Aikido, hur det är interaktionellt organiserat och vilka färdigheter man kan utöva.

Målet med Aikido är att studera en stor mängd kampsituationer genom standardiserade sätt att använda kroppen för att simulera situationer av strid. Den första allmänna betraktelse om Aikido är att det föreslår nya sätt att använda sin egen kropp och sinne som man kan göra ensam och i samspel med

en partner. Därför har Aikido en stark pedagogisk dimension som kan påverka både kropp och sinne. Dessa dimensioner är nära förbundna med varandra. Tänk till exempel på situationen när man vill kontrollera sin stress i en konfliktsituation: det handlar om att arbeta med både kroppen (t.ex. genom att slappna av kroppen och kontrollera andningen) och sinnet (t.ex. kontrollera känslor som rädsla, att upprätthålla självförtroende). För en beskrivning av Aikidos fredliga filosofi, se Lefebvre 2016a.

Ur ett interaktionsperspektiv kan utövare av Aikido skapa samspel genom att enbart förlita sig på kropps rörelser (för en beskrivning av Aikido samspel, se Lefebvre 2016a, 2016b) för att simulera situationer av strider mellan en angripare och en motangripare. Den avgörande punkten är att tänka att denna korrekta och komplexa simulering kan uppstå när språket är frånvarande. Aikido utövare behöver utveckla kroppens kommunikativa färdigheter och kunna följa specifika regler.

Delar av Aikido som kommer att användas i COOBA verksamhet

I Aikido förlitar sig utövare på två roller för att samordna deras rörelser. Nämligen ”en leder och den andra följer”. Dessa två roller ingår också i vissa typer av dans. Denna enkla omfördelning av roller kommer att vara en central resurs för att utforma COOBA:s verksamhet. En viktig del av Aikido blir att ledaren kan ge instruktioner genom verbal kommunikation, genom gester, genom beröring eller genom grafiska metoder som att rita eller skriva. Varje val kommer att leda till olika utmaningar och möjligheter vid design av aktiviteter. Det är inte bara ledaren som kommer att behöva skapa korrekta ”kroppsliga budskap” (skicklighet i kommunikation). Efterföljaren behöver också att kunna tolka ledarens budskap med hela sin kropp (skicklighet i samarbetsförmåga). I allmänhet kommer enkla regler att bli resurser för att skapa aktiviteter på plats. Aktiviteter på plats behöver omtolkning och behöver anpassas till miljön som tillhandahåller konstverk (se aktivitetsexemplet nedan). Ledarna och följarna kan bestå av små grupper (dvs. lag och inte bara individer).

Förväntade effekter

Tre huvudsakliga allmänna effekter förväntas i denna typ av kroppsliga aktiviteter. De motsvarar de tre mjuka förmågorna som presenteras i COOBA:

1. att kunna framställa korrekta och begripliga instruktioner för att leda aktiviteter (kommunikation/ ledarskap).
2. att kunna följa instruktionerna och samarbeta enligt korrekta uppgifter (samarbetsförmåga).
3. att kunna kontrollera sin kropp och sitt sinne i okända situationer och kunna förebygga konflikter i obekväma situationer (konflikthantering).

Ett exempel på aktivitet baserad på kroppsligt uttryck

1. förberedelse

A. Deltagarna är i par. De väljer att ta kontakt genom en del av sin kropp, till exempel med en hand. I detta fall sätter en deltagare sin handflata mot den andres handflata. En annan version är att ta tag i den andra personens handled. (Flera konkreta exempel beskriver vi i nästa handbok). En svårare version är att skapa en kontaktpunkt eller kontaktyta med olika delar av kroppen, t. ex. hand/axel.

En partner - ledaren – börjar långsamt flytta armen i flera riktningar, och genom denna kontaktpunkt följer den andra parten denna rörelse och börjar gå. Partnerna byter till andra handen än den de har använt. Rörelsen kan göras snabbare vid ökat förtroende mellan deltagare. Den vertikala dimensionen kan också beaktas (genom att böja knäna till exempel).

När rörelserna koordineras, försöker parterna anpassa sitt beteende till den andra, till exempel genom att inte röra sig för fort eller för långsamt, och genom att undvika att förlora kontakten. De försöker också att hålla en ”bra balans” sinsemellan.

B. En deltagare intar en kroppsposition och förblir orörlig. Den andra deltagaren står på ett avstånd av tre eller fyra meter. När den första partnern intagit sin hållning, rör den andre sig mot den förste personen och skapar kontakt, och leder henne i ny riktning. Kontakten ska vara mjuk.

C. Gå och visa upp känslor: sorg, lycka, trötthet, styrka, ensamhet. Sedan samordna rörelser genom att kombinera dessa känslor (t.ex. ledaren är glad, efterföljaren är trött).

2. utföra rörelsen hos en karaktär i en målning

På ett museum väljer deltagarna två karaktärer i en målning (men det kan också vara djur eller föremål) diskuterar dem med varandra och sedan genom att använda 1: A, B, C utför *samspel med hjälp av beröring*.

De föreställer sig skillnaderna i om den ena eller det andra leder detta samspel med rörelserna. De fokuserar också på skillnaderna i hur varje karaktär skulle ha kunnat röra sig (t.ex. en man och en kvinna skulle inte ha exakt samma sätt att gå eller leda).

Genom att delta i denna typ av aktiviteter förväntar vi oss att deltagarna utvecklar ovanstående förmågor (se avsnittet *Förväntade effekter*).

2. Fokus på samarbetsförmåga

En första blick på samarbete

Samarbete är ett brett område som kan angripas på olika sätt. Rent allmänt innebär samarbete att man deltar i utvecklingen av ett gemensamt arbete (CN-RTL). Utifrån ett samspelsperspektiv innebär samarbete kommunikativa handlingar som möjliggör och förbättrar samordningen så att man kan uppnå välfungerande kommunikation mellan deltagarna.

Vanligtvis har kommunikationen särskilda syften, till exempel att man arbetar tillsammans och samarbetar kring en uppgift, att man deltar effektivt i ett arbetsmöte eller lär sig i pedagogiska aktiviteter. Olika aktiviteter har olika sociala ändamål som kräver deltagande genom muntlig kommunikation. Därför är förståelsen av kollaborativa sätt att använda språket och hur man ska delta i ett samtal på ett harmonisk, icke-konfrontativt sätt grundläggande för kommunikativa färdigheter och förmågor.

I ett samspelsperspektiv är samarbete en central del. Det innebär att man kan samordna aktiviteter med en eller flera partners för att skapa en gemensam mening. Detta innebär bland annat särskilda metoder: att lyssna på den andra personens bidrag, att ta hänsyn till det när man gör sitt eget bidrag, beakta situationens viktigaste drag (t.ex. att kunna förstå skillnaden mellan en formell och en informell situation), att kunna förstå aktivitetens ursprungliga mål och potentiella nya mål, vilket bland annat innebär att man kan dela med sig av relevant information för att nå ett gemensamt mål. Samordnande handlingar innebär att man är lyhörd för samspelssituationen. När man designar aktiviteter som kan bidra till att förbättra deltagares samarbetsförmåga skall man ta hänsyn till både samordnande handlingar och till olika sociala sammanhang.

I följande avsnitt kommer vi att presentera några insikter om samarbete i socialt samspel. Insikterna baseras på forskning om samtalsanalys (Sacks et al. 1974) och konsthistoria. De kommer att ge läsaren en omfattande förståelse för samarbete i social interaktion och i konsthistorien. På grundval av det kommer vi presentera aktiviteter som kan förbättra samarbetsfärdigheter i museer genom kroppsliga uttryck.

2.1 Samverkande aspekter av samarbete

Att förstå den nuvarande situationen

Kunskap om aktivitetens mål och förväntningar på relevant deltagande är viktigt för att uppnå framgångsrik kommunikation och samarbete i olika sociala möten. Väl fungerande möten förutsätter således sociala och kommunikativa samarbetsförmågor. Ett sätt att göra sitt språkliga bidrag omedelbart relevant för det pågående samtalet (diskussion, argumentation och liknande) är att använda fraser som är relevanta i förhållande till föregående talares bidrag. Ett enkelt sätt är till exempel att säga ”jag också”, ”jag tror det också” (Pallotti, 2000). Sådana fraser är oftast konventionaliserade. De används ofta i daglig verbal kommunikation och kan användas med relativt minimal kommunikativ ansträngning. De möjliggör också sätt att samarbeta och att man som deltagare visar upp sina förmågor och sin kompetens under olika pedagogiska aktiviteter och workshops.

Att föreslå relevanta bidrag till en pågående aktivitet

Institutionella kommunikativa aktiviteter, såsom klassrumssamtal eller på arbetsplatsen, innebär att man får en samtalstur för att göra ett bidrag till en pågående aktivitet, man infogar information på lämpliga platser i samtalet. **Det innebär också att man kan välja ämnen som knyter an till tidigare diskussioner men som samtidigt kan vara framåtpekande genom att initiera nya aspekter på ett samtalsämne vilket skapar progression i samtalet** (Mehan, 1979). Att få en samtalstur innebär att man har förmågan att känna igen när det är relevant att börja prata och när man kan introducera ett nytt ämne. Dessutom beror samarbete och möjligheter att göra relevanta samtalsbidrag på deltagarnas färdigheter, t.ex. om de har kunskap om olika förutsättningar (till exempel vem som är nästa talare, när nya samtalsämnen kan introduceras och hur). Om deltagarna pratar i mun på varandra, det vill säga om de avbryter varandra, och inte lyssnar på varandra, kan samarbetet äventyras. Reaktionerna från de andra deltagarna kan dock markera att så-

dana handlingar avviker från normer för samarbetsinriktad kommunikation. Den talare som avbryter kan betraktas som oartig, att han/hon saknar intresse för att samarbeta och är socialt inkompetent.

Ett prototypiskt praktiskt samarbetsproblem:
Hur kan man få tillträde till ett samtal och få ett svar?

I sociala aktiviteter där samtal är det primära sättet att delta och kommunicera kan varierade språkliga medel underlätta att få tillgång till och accepteras som deltagare i samspelet. Försök att bli deltagare i ett längre samtal kräver kommunikationsförmågor som gör det möjligt för en att lansera ett bidrag som är informativt, tematiskt originellt och relevant för den aktuella aktiviteten.

Olika **former av upprepningar** kan användas som resurser i utformning av samtalsbidrag när man försöker bli en deltagare i ett pågående samtal, särskilt när ens språkliga och grammatiska resurser är begränsade (Cekaite, 2007; 2017; Pallotti, 2000). Deltagare som endast har begränsade språkliga kunskaper kan ofta uppleva stora svårigheter för att ta del i ett pågående samtal. De kan kommunicera framgångsrikt och uppnå en position som samtalsdeltagare genom att upprepa andras yttranden. Sätt att få en deltagarstatus i en kommunikativ situation kan därför innebära att:

- the use of repetition of utterances by others;
- the use of formulaic expressions (such as 'look', 'here', 'come', 'me too');
- the use of activity relevant material objects (books, pictures, drawings).

Övning: Att välja betydande fragment från de andra
deltagarnas tal för att lansera sitt eget bidrag

Upprepningar i kommunikationen kan göras genom att välja betydande fragment från de andra deltagarnas tal för att lansera sitt eget bidrag. När man vill upprepa tidigare talares ord kan man få sitt yttrande att överensstämma med vad samtalen handlar om. Genom att dessutom upprepa delar av tidigare bidrag kan man framföra ett yttrande utan att spendera mycket tid på att leta efter nya ord. På ett sådant sätt kan man säkerställa att man behåller ett sammanhängande samtals-

ämne. ”Något nytt” kan läggas till det upprepade segmentet, och man kan på så sätt göra sitt eget bidrag intressant och informativt och få de andras svar.

Vi förstår att samarbete i ett samspeleperspektiv består i att kunna ta hänsyn till den pågående situationen samt vad de andra deltagarna säger för att utforma sitt eget bidrag. Upprepningar, omformuleringar, citat är därför viktiga arbetsmetoder. Upprepningar utgår ifrån andras kommunikativa handlingar. De utgör det första steget för att kunna framföra egna originella bidrag. Intressant nog kan det centrala i upprepningar också påpekas i konsthistorien.

2.2 Upprepning som skapelseform inom konst

Upprepning är en grundläggande process i konsthistorien och den kan ta en mängd olika uttryck. Under den klassiska tiden uppmuntrades lärlingen till en målare att kopiera mästaren, dvs att upprepa den äldre mästarens uttryck och gester. Lärlingen kan också parafrasera, ”citera” kanoniska modeller, för att uppnå en hantverkarposition å ena sidan, och å andra sidan för att successivt bli erkänd som kompetent målare bland andra konstutövande kamrater och att bli accepterad av andra som känner till koder, tecken och språk inom sin handel. Sett ur denna synvinkel är upprepningar, reproduktioner av vad som redan har ”sagts”, en givande process, och ett viktigt steg i utbildningen.

Fulländade konstnärer använder också regelbundet olika former av upprepningar, i olika syften. Picasso är en av de konstnärer som ofta har försökt att ingå i en dialog med sina föregångare. Under perioden 1950 - 1963 gjorde han en serie variationer från målningar av Le Gréco, Manet, Poussin, Velázquez, Delacroix, etc., och upprepade mönster, kompositionsprinciper, tekniker och färger. Han kände ett behov av att vända sig till klassikerna när han fortfarande var en av de få som vägrade att göra abstraktion som bland många andra stora konstnärer under denna period. Efter Matisse's död 1954 är han den enda som insisterade på figurativt uttryck i en tid som i huvudsak domineras av abstraktion, paradoxalt nog initierad delvis av Picasso. Genom att se över sina föregångares verk upprättade Picasso också paralleller mellan forntida ämnen och hans tids historiska händelser. Variationerna på Delacroix's *Women of Algiers* sammanfaller med starten av det algeriska upproret, liksom serien om Bortför-

andet av Sabine Women av Poussin och David, ekande de hotfulla händelserna på Kuba [Picasso et les maîtres, 2008, 38.]. Men det finns en mer formell anledning som drev Picasso att omtolka klassiska verk. Ur estetisk synvinkel kan detta illustreras av en särskild serie från denna period.

I 1957 arbetade Picasso i fyra månader med en av den längsta serien han någonsin gjort. Det är *Las Meninas*, ett mästerverk av Velázquez. Man kan inte låta bli att oavbrutet gå mellan barock och modern målning för att undersöka punkt för punkt vad som upprepas och vad som är annorlunda. Även om den estetiska formen förändras, antar Picasso karaktärer, interiören och kompositionen och förblir trogen den ursprungliga atmosfären.

Det är särskilt intressant att se att små detaljer också upprepas, till exempel en ljuskrona i taket eller ramar och målningar på den bakre väggen. Den verkliga insatsen av kreativ repetition kan vara detta: Picasso observerar, försöker förstå hur Velázquez fungerar, vilka visuella och tekniska problem som hans föregångare hade ställts inför. Picasso tar upp rytm av ljusare och mörkare former på ett spektakulärt och lekfullt sätt, samtidigt som han skapar ett konstverk i sig och inte en kopia eller ett minne av Velázquez.

Dessa manipulationer av *Las Meninas* och andra symboliska verk från fjärran eller nyare förflutna kan inte förklaras enbart av Picassos önskan att följa i fotspåren av hans föregångare och fortsätta att bygga vidare på arvet från västerländsk målning. Genom att dekonstruera och rekonstruera delarna av originalen skapar han sina egna visuella resurser. Genom att upprepa element, variera dem, ändra dem, och i slutändan använda och appropriera dem kan Picasso både definiera sig själv och vara nyskapande.

Picassos exempel visar att imitation eller omskapande kan ha mycket varierande uttryck och upprepningar är mycket mer utbredda och generella metoder i konsten än man kan tro. Dessutom kan vi se att upprepningar inte är ett nedsättande eller barnsligt steg, utan att lärande och skapande är två nära sammanlänkade processer både inom konsten som i vardagen.

2.3 Praktiska råd för samarbete genom upprepning:

Vi rekommenderar att man utformar aktiviteter där deltagarna, för att kunna fortsätta aktiviteten, behöver upprepa vad den tidigare deltagaren har sagt.

En deltagare kan till exempel starta beskrivningen av ett konstverk och sedan sluta utan att slutföra beskrivningen. För att kunna fortsätta med egen beskrivning behöver nästa deltagare upprepa ett element från en föregående beskrivning. Man kan också använda andra typer av repetitioner. Under en konstworkshop kan till exempel en deltagare uppmanas att återge ett tidigare element för att fortsätta sitt arbete.

Förslag på museiaktivitet

I ett rum talar två deltagare om ett konstverk utan att använda specifika hänvisningar till det (konstnärens namn, titel, huvuddrag). En tredje deltagare ansluter sig till samtalet 1-2 minuter senare: han/hon ska identifiera ämnet för deras samtal (vilket konstverk de andra talar om) och hitta ett sätt att komma med i diskussionen.

Förberedelsefas:

- de två deltagare som inleder dialogen behöver göra anteckningar först:
 - de behöver komma överens om ett konstverk som de ska tala om
 - göra en beskrivande och detaljerad förteckning över de föremål som avbildats
 - tänka på stämningen i bilden (hitta minst fem adjektiv))
- föreställa ett bredare sammanhang av det som representeras (rummet, huset, staden, tiden, den historiska perioden, etc.)
- lista fem dominerande färger, hitta symmetrier/asymmetrier i kompositionen, notera bildstorlek
 - försöka relatera en personlig historia till bilden
- under tiden behöver den tredje personen som deltar i samtalet använda olika strategier:
 - förbereda kommentarer, som “Åh, du talar om bilder ...”
 - förbereda indirekta frågor, “Åh, gillar du historiska kostymer?... “
 - be om exempel och förtydliganden
 - förbereda sig för att lyssna noga och plocka upp nyckelord för att upprepa och omformulera dem i egna yttringar
 - förbereda en (personlig) berättelse om kontexten (här: om museet, t. ex:

“Jag har alltid velat besöka ett museum, när jag hörde att hemliga koder var dolda i målningar”)

- förbereda beskrivning av en positiv attityd («jag är nyfiken på ... »); minst tre punkter;
- förbereda en metod för att bjuda in de andra att gå på en tur med honom/henne i rummet och att tillsammans utforska alla konstverk (i syfte att identifiera den de talar om); förbereda frågor och kommentarer, även rörelser (när han uppmanar de andra att gå på en tur och börja den, måste han uppmuntra de två andra att göra de första stegen mot den valda målningen, indirekt, med icke-verbala medel för att få någon form av indikation)
- om möjligt, inte att glömma att tillföra humor i samtalet
-

Scenen:

- agera ut diskussionen; de andra gruppmedlemmarna måste följa och ge positiv (!) feedback i slutet
- flera scenarier är möjliga:
- de två första personerna kan vara stödjande (de kan snabbt avslöja konstverket i fråga, även om den tredje personen har till uppgift att leda samtalet) eller göra det svårare för den tredje (de ger inte för mycket relevant information)
- den tredje personen kan vara dominerande (för att få information kan hon monopolisera samtalet, ställa för många frågor, etc.) eller vara uppmärksam, nyfiken, entusiastisk, etc.

Gruppen kan i förväg bestämma vilka scenarier de ska agera ut eller vilka grupper av tre som ska välja olika scenarios.

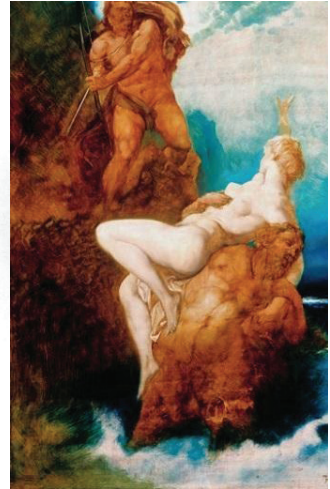
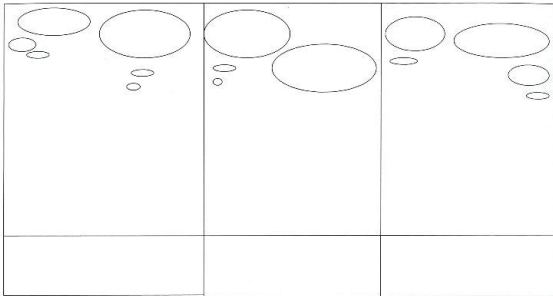
Samma scenario kan ageras först utan förberedelser, och sedan med förberedelser. Sedan kan en allmän diskussion följa för att analysera scenen tillsammans.

Denna aktivitet hjälper deltagarna att bli medvetna om tekniker, attityder, relevanta samtalsområden, och kroppsliga handlingar som kan vara användbara för att delta i ett samtal.

Förslag på manuell workshop

Tecknade serier

- Utgångspunkt: Hans Makart: Nessos och Deinaeira, omkring 1880
- Konstaktivitet
 - Gör några tecknade serier om Herkules liv. Innan deltagarna får veta vilken berättelse som representeras uppmanas de att föreställa sig ett trestegssamtal bland karaktärerna. Varje arbetsgrupp får en specifik instruktion: vissa samtal ska leda till en känsla av spänning, ett missförstånd, andra till enighet, en överraskning, ett roligt resultat. Vissa grupper kan fokusera på ett samtal som handlar om och «följer» ögonblicket som presenteras i bilden. Andra grupper har ett samtal som «följer» den avbildade situationen. Till slut kan den mytologiska historien avslöjas för deltagarna.
- Mål/Diskussionspunkter
 - Läs mer om antika - grekiska och romerska - myter. Diskutera berättelsernas betydelse.

Denna aktivitet gör det möjligt att i detalj se vilka faktorer som leder till samarbete och vilka steg som leder till en konflikt. I den sista delen kommer vi att beskriva de kroppsliga aspekterna som kännetecknar samarbete och presentera en aktivitet som tar sin utgångspunkt i ett konstverk.

2.4 Lärande om kommunikation och samarbete genom av Aikido

Turtagning är en resurs som gör det möjligt att samordna handlingar även i samspelssituationer där talet inte är det huvudsakliga kommunikationssättet (Lefebvre 2016a, b). Detta är fallet när det gäller aikido eller andra typer av fysiska aktiviteter. Kroppsliga aktiviteter ger uttryck för intressanta situationer som gör det möjligt att förstå, att öva och förbättra samarbetsförmåga.

Samordnande hel-kropp-rörelser

Under en kampsimulering i Aikido behöver utövare förstå och följa regler som kännetecknar vad angripare och motangripare kan göra. De behöver också förstå hur man kan använda sig av dessa roller för att organisera en lärandeaktivitet (se också Lefebvre 2016a, b, 2020). Det är faktiskt på grundval av dessa regler som deltagare kan organisera deras kroppsliga kommunikation utan att använda språket. Kommunikation under Aikido bygger på samordning av hel-kropp-rörelser. Precist som i ett talbaserat samtal innebär det att deltagare samordnar sina handlingar genom att turas om. Samordning innebär att man kan identifiera relevanta ögonblick för att starta en egen kroppsrörelse. Medan deltagarna utövar aikido, samarbetar de genom att samordna hela-kropp-rörelser: de identifierar relevanta ögonblick för att påbörja rörelser, svarar på varandras rörelser, identifierar hur man kan röra den andres kropp och hur man följer den andres rörelse genom egen beröring (se också Lefebvre 2020).

Samarbete och Aikido

Ett avgörande moment som alla Aikido-utövare nämner är det faktum att Aikido är ömsesidigt berikande för båda utövare. Samarbete kännetecknas av en ”plus plus”-relation. Detta beror delvis på att Aikido inte är en tävling. Det finns inga frustrerade förlorare och ingen hierarki mellan vinnare och förlo-

rare. Det positiva är också att Aikido-utövare gör erfarenheter och utvecklar kunskap om samarbetsvärdet, samt hur, mer precist, samarbete kan organiseras (t.ex. hur man följer regler, hur man accepterar den andres tolkning och hur man anpassar egna kroppsliga handlingar i relation till den andres handlingar). Aikido-utövare samlar erfarenheter genom att delta i övningar.

För att öka medvetenhet om kommunikation och samarbete kommer vi först och främst beskriva hur man samarbetar inom/genom Aikido. Vi kommer att fokusera på samarbetsmoment i Aikido och beskriva olika aktiviteter som bygger på dess grundval. Det centrala är att utövare genom samarbete kan utveckla förmågor som de inte kan utveckla på egen hand.

Fysiska övningar, sinnet och mjuka färdigheter

För Aikido utövare är övningar tillfällen där de kan förbättra kontrollen över deras kroppar och sinnen. Faktum är att även om Aikido ”bara” är en simulering av kampen, innehåller det praktiska problem, t.ex. **hur man kan utföra korrekta hel-kropp-rörelser och** hur man kan koordinera fötters och armars rörelser. Genom denna övning kan man **förbättra kroppens hållning**. Ett annat praktiskt problem är att **samordna egna hel-kropp-rörelser med en annan utövare**. Genom denna övning kan man **förbättra samarbetsfärdigheter** och utöka egen medvetenhet om kroppsliga beteenden i samspelsituationer. Slutligen står deltagare inför det praktiska problemet att **inte störas av kroppslig kontakt med partnern**, undvika för mycket muskelspänningar och att kunna koppla av i kroppen och i sinnet när ens kropp berörs av den andra (eftersom människors första reaktion när någon tar tag i en oftast är att spänna musklerna). Genom sådana övningar kan deltagare förbättra självkontrollen och förbereda sig för att acceptera skillnader utan att uppleva aggressiva känslor (att acceptera skillnader är en central princip i konflikthantering).

Ett mål med Aikido är att uppfatta och uppleva enighet mellan kroppen och sinnet: utövare använder sin kropp för att kontrollera sitt sinne, och deras sinne hjälper dem att kontrollera deras kropp. Detta kan bidra till att öka ens självkänedom, dvs. individens förmåga att reflektera över den effekt och påverkan som ens handlingar kan ha på omgivningen, och förmågan att ha denna typ av reflexion även i andra sammanhang än Aikido, t.ex. när man talar i formella situationer där man kan uppleva stress.

Förslag på kroppsliga aktiviteter

Jean Marc Lefebvre: *Lefebvre*, 2015, privat samling

Kroppar i samarbete

1a. Den fjärrstyrda robotövningen

Allmänt innebär denna övning att en (eller flera) deltagare ger muntliga instruktioner och/eller instruktioner med hjälp av gester. De andra ska följa instruktionerna med sina kroppar. Först identifierar deltagarna olika delar av tavlan (till exempel tavlan ovan), sedan rekonstruerar de tavlan i sitt sammanhang (till exempel med linjer eller bara genom landmärken). I par guidar den ena deltagaren den andra från en zon till en annan zon med hjälp av verbala instruktioner ("två steg framåt, ett steg åt vänster" osv.) eller med hjälp av gester.

1b

För att göra övningen mer komplex kan den guidande deltagaren vara den enda som känner till målningen. Vid varje steg i verksamheten kan han säga "nu är du i berget, nu är du i den röda zonen". När den guidade deltagaren har gått över tre eller fyra zoner kan han försöka gissa vilken målning det handlar om.

I denna typ av övningar behöver deltagarna samarbeta genom att förlita sig på verbal kommunikation och på sin kropp för att kunna utföra korrekta rörelser, lära sig både hur man producerar lättförståeliga meddelanden, och hur man lyssnar och följer den andres instruktioner.

3. Fokus på konflikthanteringsfärdigheter

En första blick på konflikter och konflikthantering

Enligt en allmän definition omfattar *Konflikt* antagonistiska krafter som i kontakt försöker driva bort varandra. Konflikt kan ske i en mängd olika, *konkreta* och *fysiska* situationer: till exempel, konflikter mellan arméer, grupper, personer, men också i abstrakta situationer: mellan intellektuella, känslomässiga eller sociala krafter. Begreppet konflikt inkluderar ett brett spektrum av områden: ekonomiska konflikter, konflikter inom familjen, filosofiska konflikter, psykologiska konflikt, osv. (CNRTL, 2020). Dessutom uppfattas konflikt olika i olika kulturer. Till exempel, medan konflikter i den västerländska delen av världen ses som en konstituerande del av vår personlighet, ett lärtillfälle och därmed en oundviklig dimension av livet, motsvarar en konflikt i östländerna, och mer specifikt i Kina, ett missförstånd och oordning (i samhället, naturen, världen ...) och utgör därför ett fenomen eller en process som man strävar efter att undvika. Konflikt här har inte ett inneboende värde som den har i den västerländska delen av världen (se Kamenarovic, 2001).

I COOBA behandlar vi en specifik konfliktsituation: den typ av konflikt som kan äga rum i socialt samspel. Vad som står på spel när vi hänvisar till konflikter i socialt samspel kan beskrivas med hjälp av Goffmans sociologiskt koncept "facework" eller "ansikte" (Goffman, 1967:12). Begreppet "ansikte" hänvisar till den bild eller definition som en person antar i varje specifik situation i det sociala livet. Denna definition är inte på något sätt unik: samma person kan ha olika "ansikten" i olika sociala situationer. Konsekvensen av denna iakttagelse är att individen ständigt arbetar för att anpassa sitt beteende och definitionen av sitt ansikte. Men detta arbete är inte bara individuellt, det är också socialt och interaktionellt, dvs. det skapas i samspelet med de andra. Om en person förlorar ansiktet, kan det skapa en problematisk situation där alla deltagare också kan förlora ansiktet. Enligt detta perspektiv kan en konfliktsituation påverka inte bara den person som "attackeras" i någon form, utan också angriparen och andra närvarande personer. Dessa sociologiska iakttagelser understryker vikten av att utveckla konflikthanteringsfärdigheter som man kan tillämpa i en mängd olika situationer i socialt samspel. Dessutom kan en källa till konflikt vara två parter olika åsikter och åsikter om ämnet, eller förväntning-

ar i situationen. Sociala interaktionskonventioner och normer för hur man ska bete sig i ett visst sammanhang är starka, och om deltagarna har olika förväntningar kan det bidra till en konflikt. I följande avsnitt presenterar vi förmågor och praktiker som man har identifierat med hjälp av interaktionsstudier, främst genom Konversationsanalys (Sacks et al. 1974). Konversationsanalys kommer att ligga till grund för utvecklingen av pedagogiska aktiviteter som ämnar att förbättra konflikthanteringsfärdigheter genom att förlita sig på resurser i konst-historia och kampsport.

3.1 Konflikthantering i sociala aktiviteter

Eftersom många konflikter uppstår i sociala situationer där människor möts ansikte mot ansikte, är det viktigt att förstå hur man kan hantera konflikter i socialt samspel. Interaktionella metoder gör det möjligt för oss att identifiera och presentera specifika samtalsresurser som man kan använda för att lära sig hantera konflikter. Man kan lära sig att förhindra konflikter eller hur man kan hantera dem om de inträffar. Några av dessa resurser är listade och exemplifierade nedan.

Att undvika eller reparera konflikt; tredje parts medling

När vi betraktar konflikthantering i socialt samspel behöver vi att beakta två fenomen: undvikande och reparation. Undvikande innebär att man kan försöka att undvika eller förhindra en konflikt, till exempel genom att undvika en direkt, rättfram motsättning. Reparation innebär att man som en del av konflikt försöker åtgärda, dvs. reparera redan existerande motsättningar, till exempel genom ursäkter. En annan metod för att hantera konflikter som tenderar att existera främst i institutionella miljöer innebär tredjepartsmedling. Till exempel om en konflikt mellan elever uppstår i utbildningssammanhang kan en lärare instruera och uppmuntra elever att använda konventionella uttryck (såsom ursäkter och andra uttryck) för att uppvisa artighet.

Hantering före en konflikt och hantering efter en konflikt

Hantering före konflikter innebär hantering av motsättningar så att konflikten inte uppstår. Konflikthantering efter en konflikt sker oftast med hjälp

av t. ex. språkliga uttryck som är tydligt kopplade till prosocialt, samarbetsinriktat beteende. Deltagarna kan uppmuntras att lära sig och använda artighetsuttryck, till exempel hur man gör en artig begäran när de vill ha, låna ut, eller få saker: ”Kan jag låna den?”: ”Kan vi dela”. Sådana uttryck är vanligtvis anpassade enligt kommunikativa normer i specifika sociala och samhälleliga sammanhang (de är kontextberoende). När motsättningar och konflikter uppstår kan deltagarna presentera sina ståndpunkter genom att förklara, rättfärdiga sina handlingar eller ursäktas sig. På dessa sätt kan de agera som socialt kompetenta personer.

Från motsättningar till lyhördhet för andra

En viktig källa till konflikter i social interaktion är motsättningar. Ett viktigt kommunikativt sätt att agera i konfliktsituationer innebär att individer kan presentera sin version av händelser och uttrycka sina synpunkter och att de också lyssnar på motståndaren. Detta innebär också att deltagarna förlitar sig på specifika sätt att organisera turtagning i en konfliktsituation (se avsnitt 1.2). Deltagarna själva behöver bidra till att skapa förutsättningar för lyhördhet, t.ex. genom att försöka förstå andras synpunkter och perspektiv.

Förlita sig på observerbara fakta när man argumenterar

Ett sätt att lösa motsättningar är genom att argumentera med hjälp av observerbara fakta eller annan saklig information om t.ex. en workshop övning. Argumentation som bygger på kärnämnet i övningen är ett produktivt sätt att stödja sin ståndpunkt. Men även om det kan tyckas att det är ett tillförlitligt sätt att stödja sin ståndpunkt kan det variera i olika kulturella sammanhang. Det är inte alltid som det är kunskapen och observerbara fakta i sig som räknas som övertygande, effektiva och inte att förglömma, underhållande aspekter av argumentation. Det är därför viktigt att planera om man kan använda och skapa övningar där man kan inta kreativa och kontrasterande positioner.

Färdigheter vid motsättningar:

berättigande, förklaringar och att fördröja uppvisning av en motsättning

Det finns olika sätt att uttrycka motsättningar. Sätten hur man uttrycker sin oenighet gentemot en annan kan förändras när elever lär sig att agera och delta i in-

stitutionella miljöer. Ett grundläggande och mycket enkelt sätt att uttrycka en motsatt ståndpunkt är att direkt benämna och tala om meningsskiljaktigheter, t.ex. genom att börja turen med en direkt ”nej”. Men en av de mer användbara resurser för att lyfta fram sin kontrasterande position samtidigt som man upprätthåller en konstruktiv stämning är att skjuta upp uttryck för motsättningar till en senare tidpunkt i samtalet, snarare än att omedelbart säga ”nej”. Att kunna uppvisa en kontrasterande uppfattning på så sätt att man samtidigt undviker en konflikt är en social och kommunikativ färdighet. Den kan man utveckla genom att delta i olika aktiviteter som anpassas till specifika språkliga och kulturella sammanhang. Att kunna förklara och berättiga sina ståndpunkter är en del av kommunikativa kompetenser och mjuka färdigheter. Dessa färdigheter möjliggör ett smidigt deltagande i olika institutionella situationer. Att kunna smidigt uttrycka meningsskiljaktigheter med en annan persons ståndpunkt kan dock vara en kommunikativ utmaning för deltagare som inte har tillräckliga kulturella, institutionella eller språkliga kunskaper. Personer som är ovana att kommunicera på ett mjukare sätt, och kanske istället följer andra sociala konventioner, eller är nybörjare i språket och i ett kulturellt sammanhang, börjar vanligtvis med att uttrycka direkt och stark opposition som främst kännetecknas av förekomsten av ”nej”.

På ett mer avancerat sätt mildrar deltagarna sitt motstånd genom att fördröja uttryck av avvikande uppfattningar. Eftersom ett omedelbart ”NEJ” är ett enkelt och tydligt sätt att invända, men dock inte särskilt produktivt, är det viktigt att lära sig att träna på olika mildrande strategier för att uttrycka motvilja, vägran och meningsskiljaktigheter. Det är också viktigt att kunna lägga fram skäl för oenigheten eller vägran genom att motivera, argumentera och förklara sin ståndpunkt. För att i slutändan kunna hantera konflikter effektivt, behöver man utveckla en bred uppsättning av samspelsstrategier. Mer specifikt behöver man lära sig att inte börja sin taltur med ett starkt ”NEJ”. I stället ska man fördröja uttryck av vägran eller markering av motsättning med hjälp av pauser, förklaringar och argumentation. Några exempel nedan:

I ett samtal om TV-program kan två kontrasterande ståndpunkter kollidera. En person som älskar TV-program, och den andra gillar inte TV.

Person A: ”Jag älskar titta på TV-program varje dag.”

Person B: ”Nej! Jag gillar inte att titta på TV varje dag! Det är totalt slöseri med tid!”

Ett mjukare sätt att uttala sin avvikande ståndpunkt innebär att motsättningen kan presenteras senare och mildare:

Person A: ”Jag gillar att titta på TV, men jag förstår att andra människor kan ha en annan åsikt.”

Person B: ”Ja, jag tror inte att det är så viktigt att titta på TV varje dag. Du kan läsa nyheterna i en tidning”.

Det som står på spel för talaren är inte bara att kunna använda olika samtalsresurser för att minska motsättningar, utan också att utveckla ett brett spektrum av resurser som är lämpliga för ett specifikt kommunikationssammanhang.

Respekt för andra

Att visa respekt för andra innebär **att man lyssnar på dem**, samt utforskar och fördjupar sig i andras åsikter och argument; och intar **en annan persons perspektiv**. Man lyssnar på andra deltagare och förhåller sig och fördjupar sig i ämnet för aktiviteten. Det finns flera samtalsresurser som på olika sätt visar respekt för en annan person. En enkel kommunikativ resurs är att undvika överlappningar i samtal, dvs. lyssna färdigt på vad den andra har att säga utan att avbryta den andre. Man behöver också vara uppmärksam både på vad någon säger, och också på deras kroppsliga uttryck, gester och blickar. Kroppsligt beteende kan visa om någon är upprörd över motsättningar. Dessutom kan förståelse av andras perspektiv öka om man kan fråga förtydligande frågor, ifall det uppstår ett missförstånd. Upprepningar av vad någon annan säger samt omformuleringar av egna åsikter är också samtalsresurser som gör det möjligt att fördjupa sig i de andras tolkningar och åsikter.

Identifiera gemensamma mål

En orsak till konflikter kan vara att deltagare har olika åsikter om hur du organiserar en övning. Genom att identifiera gemensamma mål och (åter)fokusera samtalet på gemensamma mål med en övning kan möjligen lösa en konflikt eller förhindra att en konflikt växer fram. Kommunikativa förmågor som gör det möjligt att identifiera gemensamma mål har att göra med förmågan att inta ett perspektiv. Man kan också använda argumenterande strategier som senarelägger uttryck av motsättningar. Till exempel:

”- Vilken kunskap är, tror du, relevant för att tolka denna målning? Till exempel några böcker?”

”Jag tror att tv-programmet om nära relationer och vänskap är viktigt”.

”Om vi ska fokusera på huvudsyftet med övningen kan vi alla se att vi behöver böcker och välkända berättelser för att kunna göra den enligt instruktionerna. I instruktionerna nämns inte TV-program”.

”Åh, förlåt, jag var inte medveten om att vi hade specifika instruktioner. Vi kan arbeta enligt dem. ”

Förlåtande, ursäkter och berättigande i konflikthantering

Ett praktiskt problem med att misslyckas i konflikthanteringen kan innebära att man inte uppnår en tillfredsställande konfliktlösning. I konfliktsituationer, eller i situationer där det finns vissa problem, kan man använda artighetsuttryck. Ursäkt används särskilt ofta som en resurs för konflikthantering och konfliktmedling. Genom att be om ursäkt medger man både att man har gjort orätt och att man tar på sig ansvar för överträdelsen. Det finns således skillnader mellan att försöka undvika att en konflikt uppstår (till exempel, man uttrycker meningsskiljaktigheter på ett mildare sätt) och att hantera en konflikt efter att den har uppstått (till exempel, med ursäkter efter konflikten). Ursäkter är inte bara verbala (t.ex. konventionella uttryck som ”förlåt”; ”jag ber uppriktigt om ursäkt”), de kan också framföras med kroppsliga handlingar. En uppriktig ursäkt omfattar ofta ett kroppsligt uttryck av ånger (Goffman, 1971). En konflikt kan eskalera om en ursäkt görs på så sätt att den inte uppfattas ett autentiskt uttryck för ångerfulla känslor.

Vidare kan en ursäktande förevändning framföras under en pågående konflikt. På så sätt medger man att ens tidigare handling är otillbörlig. Men med en ursäktande förevändning förnekar man också sitt fulla ansvar och indikerar att överträdelsen var oavsiktlig. När man istället legitimerar eller berättigar sin handling tar man ansvar för den, men håller inte med om att man gjort fel.

Att kontrollera sina känslor i konfliktsituationer

Känsloreglering innebär förmågan att minska eller förstärka sina känslomässiga uttryck i enlighet med situationsbetingade krav och förväntningar, samt an-

dras känslouttryck. Känslouttryck är oftast relaterade till en specifik situation, tidigare handlingar och händelser - man uttrycker vanligtvis sin känslomässiga inställning till något särskild (till exempel den tidigare deltagarens glada eller sorgliga uttryck) och som sådan, kräver det en viss känslomässig reaktion. Om deltagarnas sätt att uttrycka känslor varierar eller intensiteten i känslouttryck skiljer sig från andras, kan missförstånd och tvister uppstå under den gemensamma aktiviteten.

Man kan kontrollera sina känslor genom olika sätt att prata om känslor, och verbalisera – beskriva - sina handlingar och känslor. Det är också viktigt att förstå att känslor uttrycks både genom kroppsliga resurser och genom språket (Ochs & Schieffelin, 1986).

Känslor i kampsport

I traditionella asiatiska kampsporter är känslor relaterade till andning. Mycket praktiskt kan man kontrollera sina känslor genom att kontrollera sin andning. Till exempel skapar känslan av rädsla ett slags ansträngt andning (apnea, engelska): en person som känner rädsla börjar med en mycket kort andning, en ökad hjärtrytm som hindrar hen från att röra sig och tänka. Detta tillstånd genererar en fysisk upplevelse som kan ge ännu mer rädsla, vilket skapar en ond cirkel. Enkla övningar kan föreslås för att förklara hur man kan experimentera med andningssätt.

Sammanfattning: konflikthanteringsförmågor

Sammanfattningsvis omfattar de konflikthanteringsfärdigheter vi riktar in oss på i COOBA en rad av sociala handlingar som: att argumentera på grundval av observerbara eller lätt verifierbara fakta, acceptera sitt eget misstag och således undvika att provocera en konflikt, visa ömsesidig respekt, undvika förutfattade åsikter, kontrollera sina känslor, identifiera gemensamma mål och fokusera aktiviteten för att uppnå dessa mål, söka efter en gemensam överenskommelse och acceptera kompromisser, omforma en annan persons argument utan värderande bedömning, och uppnå harmonisk konfliktlösning.

I följande avsnitt introducerar vi hur dessa strategier kan användas i socialt samspel kring konstverk och genom kroppsliga uttryck. Vi ger också ytterligare information om konflikthantering i både konst och genom kroppsliga uttryck.

3.2 Konflikthantering genom konst; förslag på aktiviteter

Följande avsnitt visar hur begreppet konflikt kan hanteras i konst-baserade aktiviteter och hur aktiviteterna kan utformas utifrån ett interaktionellt förhållningssätt.

Den franske konstnären Sophie Calle ger i sitt verk «Ta hand om dig själv» ett mycket upplysande konstnärligt svar på processen som senarelägger/förhalar och mildrar konflikter och motsättningar. Hon presenterade sitt arbete på följande sätt:

« Jag fick ett mail som berättade att det var över.

Jag visste inte hur jag skulle svara.

Det var nästan som om det inte hade varit menat för mig.

Det slutade med orden, ta hand om dig själv.

Jag följde detta råd till punkt och pricka

Jag bad 107 kvinnor (samt två handdockor och en papegoja), utvalda för sitt yrke eller sina färdigheter, att tolka brevet.

För att analysera det, kommentera det, dansa det, sjunga den. Dissekera den. Uttömma den.

Förstå det för mig. Svara för mig.

Det var ett sätt att ta sig tid att bryta upp

Ett sätt att ta hand om mig själv. »

Svaren från dessa 107 kvinnor visas i utställningarna och återges i katalogen. Den franske advokaten Caroline Mécarry bestämmer i sitt uppdrag att Sophie Calles före detta partner på grundval av konstitutionell rätt är «straffbar» i upp till två års fängelse eller böter på 37 500 euro. En professionell korrekturläsare korrigerar grammatiska stavfel. En barnboksförfattare förvandlar slutet på kärlekshistorien till en berättelse som barn och vuxna kan förstå, en grafisk formgivare förvandlar brevet till origami, etc.

Även om det är en privat «konflikt», slutet på en romantisk relation, och mottagarens reaktion på brevet är en konstnärlig gest, är detta arbete en underbar illustration av hur man omformulerar uttalanden och argument av en annan person utan att döma. Och faktiskt, förståelse som genereras med hjälp av flera metoder gör känslomässiga avståndstaganden möjligt, och därför bidrar till att ändra attityder. Omformulering, humor och förhalning tillåter oss inte bara

att ändra våra perspektiv, men också visa att en smärtsam händelse, en konflikt, kan vara en katalysator för att upptäcka nya horisonter, begrepp, färdigheter, etc., eller även en (ny) sorts kreativitet.

Förslag på aktiviteter kring motsättningar

Aktiviteter kan utformas för att bjuda in deltagarna att lära sig och/eller öva på att kunna använda olika sätt att **fördröja** något. En lista över sådana sätt kan tillhandahållas. Exempel är: man kan börja sitt yttrande med ”ja”, ”ja men”, eller genom att upprepa en del av vad den andra personen har sagt (”men man kan överväga ett annat alternativ, till exempel”). Så kan man visa att man har lyssnat på den andres åsikt, även om man själv har en avvikande ståndpunkt.

- i) före aktiviteten, eller
- ii) under en pågående aktivitet genom att be alla deltagare att tänka på hur de kan **säga att de inte håller med en annan person utan att de framstår som oartiga**, eller hur de uttrycker att man inte håller med genom att använda artighetsuttryck och genom att visa respekt för vad den andra personen har sagt tidigare.

Man kan designa en aktivitet så att deltagare gör motsatta tolkningar av en målning i små grupper. Till exempel, i en målning med flera figurer kan man instruera deltagare att «hitta ett argument för att visa att denna person är en prinsessa» eller att «den här killen är lång» ges. Deltagarna behöver ta hänsyn till vad den andra personen har sagt innan de framför deras egna tolkningar av samma målning. I slutet av arbetet med uppgiften kommer de att behöva uppnå ett samförstånd (till exempel, «den här tjejen ser dålig ut men hon är faktisk en prinsessa som försöker se hur hennes folk lever»).

Övning: lära sig att be om ursäkt

Workshop-aktiviteter kan utformas för att ge deltagarna möjlighet att öva och, om nödvändigt, lära sig att be om ursäkt före eller efter att ha sagt något helt annat än föregående talare. I denna övning kan man använda både språkliga och kroppsliga resurser som kan fördroja och mildra motsättningar och konflikt. Det är viktigt att ta hänsyn till att konflikter kan involvera flera deltagare, allianser och koalitioner, till exempel två – mot - en (Goodwin, 2006). Det

kan öka skickligheten i att kunna hantera en konflikt om t.ex. en person ”konfronteras” med två personer, och olika koalitioner bildas.

”Konfliktaktiviteter” kan planeras så att en tredje part kan ha en roll som medlare i konflikten. Samtidigt som personen lyssnar på konfliktfyllt tal kan medlaren ansvara för att sammanfatta de olika beskrivningarna/tolkningarna och föreslå kompromisser. Medlaren kan arbeta i par också.

Övningar som behandlar ”känslor och konflikter”

En övning kan planeras så att deltagarna kommer att behöva använda språkliga resurser för att formulera och använda olika känslouttryck (till exempel ”att vara ledsen, arg, avskräckt, upprörd, nostalgisk”). Empati kan hanteras genom att ge exempel på emotionell verbal kommunikation, t.ex. samtal där känslor benämns och diskuteras kan hjälpa till att mildra oppositionella handlingar. Om man kan tala om vad man vill, känner och anser, snarare än agerar ut sin negativitet anses det som ett positivt drag och tecken på social kompetens (Ahn, 2010).

Man kan öka förståelsen av olika känslouttryck med hjälp av diskussioner och samtal om konstverken. Dessutom kan deltagarna uppmanas att visa upp olika känslouttryck och välja att visa upp olika karaktärers (i en målning) erfarenheter och känslor. Mer specifika empatiska förmågor kan hanteras med hjälp av konstverkets innehållet (t.ex. bilder av känslomässiga situationer, känsliga och känslomässiga sociala relationer, dramatiska situationer etc., möjligheterna är stora). Övningen kan tematiskt ordnas för att diskutera konstverkets kommunikativa och känslomässiga budskap (till exempel gällande personer i ett måleri, och man kan förklara sin tolkning till andra). Det finns många möjligheter att använda och träna förmågan att kunna inta andras perspektiv och visa empati (som ett känslomässigt perspektiv innebär) genom ett konstverk.

Emotionell kompetens och medkänsla kan på samma sätt arbetas med genom att fördjupa sig i konstverkets tematiska aspekter, och genom att ta del i grupparbetets kommunikation, t.ex. gruppens kommunikation och diskussion av ett konstverk (se diskussion ovan om empati och perspektivtagande). Medkänslan är aktiva handlingar med hjälp av vilka man lindrar en annan persons obehag eller ledsenhet. När man förbereder en övning behöver man därför en väl förberedd diskussion och tolkning av konstverk med emotionellt innehåll, samt använda ett fiktivt scenario när man omtolkar konstverket.

Perspektivtagande – förmågan att ta en annan persons perspektiv och föreställa sig vad en annan person tänker och känner är en grundläggande social färdighet. Övningar kan uppmuntra deltagarnas kommunikation så att de tar hänsyn till andras perspektiv och förhållningssätt. Kommunikativt kan uppgifter ordnas för att uppmuntra deltagarna att fördjupa sig i varandras bidrag, till exempel genom att lyssna och sedan upprepa och förklara en annan persons tolkning och ställningstagande. Perspektivtagning kan också engageras genom att be deltagarna att formulera deras bidrag och tolkningar genom att först uppmärksamma de andras synvinkel, och sedan presentera en liknande eller annorlunda ståndpunkt.

Konflikt i konsthistoria/konstmedling/konstverk

Nicolas Poussin är en konstnär som observerar människors känslor, motiv och beteenden och som försöker representera dem i deras mångfald. I olika skisser och målningar ägnar han sig åt ämnet Bortförande av Sabinernas kvinnor och studerar motstridiga impulser och attityder.

Enligt legenden, berättad av författare som Plutarch och Vergilius, bjöd romarna in sina grannar, sabiner, att delta i en fest, med avsikt att ta deras kvinnor med våld och därmed befolka sin nya stad. Under festligheterna ger Romulus en signal och de romerska soldaterna kidnappar sabinernas kvinnor från deras familjer och bosätter dem sedan i Rom.

Nicolas Poussin, *Bortförandet av sabiner kvinnor*, 1638, Musée du Louvre

Louvre versionen presenterar en scen med kaotiska folkmassor där sabiner och romare, män och kvinnor, vuxna och barn rör sig i allmänt tumult. Endast en grupp, och i synnerhet en person, är lugn: det är Romulus som iakttar ordning från en position ovanifrån, från podiet i en byggnad som ligger till vänster i bilden.

Dagens betraktare kan lätt tolka denna inställning som ett tecken på passivitet inför grymheten i scenen, och bortförandet anses som en olaglig, brottslig handling.

Men Poussins läsning är helt annorlunda: som en man från 1700-talet, och en samtida med Racine och Corneille, ser målaren i Romulus en ansvarsfull statsman som inte tillåter sig att ryckas med eller påverkas av känslor, och som vet hur man träffar rimliga beslut som allmän skyldighet kräver.

Denna målning visar oss att samma situation kan tolkas på diametralt motsatta sätt, och att en gest som vi bedömer som negativ kan ha positivt värde för andra, och att genom att utforska ett bredare sammanhang kan vi upptäcka att även helt motsatta positioner och åsikter kan verka berättigade.

Exempel på en aktivitet av konflikthantering som är baserat på ett konstverk

Att arbeta med konstverk med ungdomsgrupper innebär tillfällen när man kan bjuda in dem att identifiera konfliktens olika drag (nämns i avsnittet ”interaktionella aspekter av konflikter”): perspektivtagande, hantering av motsättningar, respekt för andra, identifiera gemensamma mål, artighet, och kontroll av egna känslor.

Till exempel kan en första uppgift i relation till Bortförandet av sabinernas kvinnor handla om att man granskar ovan nämnda faktorer (konfliktens olika drag). Eftersom scenen skildrar en fysisk konflikt, är perspektivtagande enkelriktat: en grupp tvingar den andra gruppen att följa sin vilja, vilket innebär en fullständig brist på respekt för andra. Därefter kan övningen gå ut på att man föreställer sig och berättar vad varje grupp borde ha gjort för att undvika denna konflikt.

De sista avsnitten beskriver vad som är relevant i icke-tävlingsinriktade kampsporter som Aikido för att ta itu med konflikthantering. Vi diskuterar också hur olika kroppsliga moment kan användas inom konstbaserade aktiviteter för att öka deltagares färdigheter i konflikthantering.

3.3 Konflikt och kroppsliga uttryck – Kampsport utan tävlingsmoment

Aikido, kampsport utan tävlingsmoment, är särskilt relevant för att förbättra mjuka färdigheter när man kommunicerar kroppsligt utan att använda språket – eller åtminstone när språket inte är en obligatorisk del av samspelet. Det innebär därför att nya utövare av Aikido uppmärksammar nya sätt att kommunicera.

Aikido är speciellt lämpad som metod för att förbättra konflikthanteringsfärdigheter. I Aikido lär man sig att förebygga fysiska konflikter genom passiva sätt.

En allmän princip är att undvika direkt motstånd och att prioritera enande med motståndaren. ”Enande med motståndaren” innebär att man förstår/”uppfattar riktningen av den aggressiva avsikten eller kraften/ energin” och att man ”absorberar den inom sitt eget centrum”. Enligt denna praktiska logik blir den aggressiva avsikten eller beteendet perifert i förhållande till den svarande personens centrum. Enligt konflikthanteringslogiken i Aikido är aggressionen perifer utifrån den angripna utövarens perspektiv. En viktig övning som behövs för att uppnå detta resultat är ”att inte förlora sitt centrum”, vilket innebär att man ska kunna röra sig för att ”inte förlora balansen” när man är i fysisk kontakt med angriparen.

De avgörande moment man ska komma ihåg för att förstå aikido logiken i konflikthantering är:

- undvika direkt motstånd (flexibilitet - rörlighet)
- prioritera enandet med motståndaren (enandet)
- uppfatta riktningen av den aggressiva avsikten eller kraften/energin (sensitivitet)
- absorbera aggression inom sitt eget centrum (absorption)
- göra det aggressiva beteendet perifert till försvararens perspektiv (centrum-periferi perspektiv)
- att inte förlora sitt centrum (stabilitet)
- förmåga att röra sig vid relevant tidpunkt i en relevant riktning (synkronisering)

Ett exempel på en övning:

Att uppleva direkt kroppsligt motstånd

Två deltagare möter varandra, får kontakt med händer och de knuffar varandra lätt. De kan uppleva direkt motstånd.

Man kan variera övningen genom att ändra vilka delar av kroppen som får kontakt (t.ex. rygg och hand, axlar och så vidare).

Att uppleva flexibilitet genom kroppen

Man tar utgångspunkt i en situation där 1) en av deltagarna låter en annan passera genom att ställa sig och röra sig på angriparnas ena sidan. Deltagarna kan sedan experimentera och variera den enkla handlingen för att undvika motstånd med hjälp av flexibilitet och rörlighet. Samma progression från ”direkt motstånd” till ”flexibilitet-rörlighet” kan föreslås genom muntlig kommunikation om en viss målning.

Att uppleva direkt motstånd genom verbal kommunikation

I par väljer deltagarna en målning och två motsatta tolkningar. När det gäller sabinernas bortrövande kan en deltagare försvara ställningstagandet att sabinerna är skyldiga, den andra att de inte är skyldiga. Den första försvarar också vad som händer, den andra hävdar att det som händer är orättvist. Regeln är att alltid förkasta vad den andra säger och motivera sin position med egna argument.

Att uppleva flexibilitet genom verbal kommunikation

I samma situation uppmanas varje deltagare med samma argument, att ta hänsyn till vad den andra säger och att komma med en förmedlande ståndpunkt som kombinerar de två argumenten.

Slutsatser

Denna rapport ger en teoretisk bakgrund som beskriver hur socialt samspel organiseras och hur mjuka färdigheter yttrar sig i samspelet både genom verbal och kroppslig kommunikation. Med bakgrund i detta beskrev vi flera nya metoder som förenar didaktik, konst- och kulturutbildning samt kroppsuttryck i relation till träning och utveckling av mjuka färdigheter. Målet med denna nya metod är att främja social integration av ungdomar och underlätta deras integration på arbetsmarknaden. Tillvägagångssättet som vi presenterar här omfattar aktiviteter som knyter an till konst, kulturutbildning och kroppsliga aktiviteter. De är särskilt relevanta för icke-formellt lärande, en typ av pedagogik genom vilken (lågutbildade) ungdomar lätt kan förbättra deras mjuka färdigheter. I en annan handbok tillämpar vi denna pedagogik och designar övningar och aktiviteter, som kan indirekt bidra till att ungdomar kan förvärva eller fördjupa de ovannämnda grundläggande färdigheterna i icke-formella lärandesammanhang.

References

- Ahn, Junehui (2010). 'I'm not scared of anything': Emotion as social power in children's worlds. *Childhood*, 15, 94 – 121.
- Anne Baldassari, Marie-Laure Bernadac, Susan Grace Galassi, et al., *Picasso et les maîtres* (exhibition catalogue), Editions de la Réunion des Musées Nationaux, Paris, 2008.
- Blum-Kulka, Shoshana (1997). Dinner talk: Cultural patterns of sociability and socialization in family discourse. Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Cekaite, A. (2007). A child's development of interactional competence in a Swedish L2 classroom. *The Modern Language Journal*, 91, 45-62.
- Cekaite, A. (2017). What makes a child a good language learner? Interactional competence, identity and immersion in a second language classroom. *Annual Review of Applied Linguistics*, 37, 45-61.
- CNRTL <https://www.cnrtl.fr/definition/conflit> visited the 12.03.2020
- Deme, Edina, Anna Zsófia Kovács and Zsófia Tettamanti: *Let Me See: A Guide on Guided Tours*, Budapest: Szépművészeti Múzeum, 2015.
- Goodwin, Charles (1979). *The Interactive Construction of a Sentence in Natural Conversation*. *Everyday Language: Studies in Ethnomethodology*. G. Psathas. New York, Irvington Publishers: 97- 121.
- Goodwin, Marjorie Harness (2006). *The Hidden Life of Girls: Games of Stance, Status, and Exclusion*. New York: Wiley.
- Goffman, Erving (1963) *Behavior in public places. Notes on the social organization of gatherings*. New York: The Free Press.
- Goffman Erving, 1967, *Interaction Ritual, Essays on face-to-face Behavior*, Pantheon Books, New York.
- Goffman, Erving. (1971). *Relations in public*. Harvard: Harvard University Press.
- Goffman, Erving (1981) *Forms of talk*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Heath, Christian (1986). *Body movement and speech in medical interaction*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hymes, Dell (1972). On communicative competence. In J.B. Pride & Janet Holmes (eds.), *Sociolinguistics*, 269-293. London Penguin.
- Kamenarovic Ivan P (2001) *Le conflit, perceptions chinoises et occidentales*. Paris: Les éditions du Cerf.
- Kendon, Adam (2004). *Gesture Visible Action as Utterance*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Lefebvre Augustin (2016a) *The pacific philosophy of Aikido practice: an interactional approach*, *Martial arts studies*, 2, 91-109
- Lefebvre Augustin (2016b) *The coordination of moves in Aikido interaction*, *Gesture*, vol 15:2, 123-155
- Lefebvre Augustin (2020) *To touch and to be touched: The coordination of touching-whole-body-movements in Aikido practice*, in A.Cekaite and L.Mondada (Eds) *Touch in Social Interaction, Touch, Language, and Body*, Routledge
- McNeill David (2000) *Language and gesture*. Cambridge: Cambridge University press.
- Mehan, Hugh (1979). *Learning lessons: The social organization of classroom behavior*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Ochs, Elinor & Schieffelin, Bambi (Eds.) (1986). *Language socialization across cultures*. New York: Cambridge University Press.

- Pallotti, G. (2001). External appropriations as a strategy for participating in intercultural multi-party conversations. In A. Di Luzio, S. Gunthner, & F. Orletti (Eds.), *Culture in communication* (pp. 295-334). Amsterdam: Benjamins.
- Schegloff, Emanuel, Sacks, Harvey & Gail Jefferson (1977). The preference for self-correction in the organization of repair in conversation. *Language*, Volume 53: 2, 361-382.
- Sacks Harvey, Schegloff Emanuel & Gail Jefferson (1974). A simplest systematics for the organization of turn taking for conversation. *Language*, 50: 4, 696-735.
- Young, Richard (2011). Interactional competence in language learning, teaching and testing. In: E. Hinkel (ed.) *Handbook of research in second language teaching and learning*. London/ New York: Routledge.

